

EESTI POLITSEILEHT

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AJAKIRI.

Nr. 17 (435)

1. oktoobril 1930 a.

X. aastakäik

Ilmub kaks korda kuus, igal 1. ja 15.

Tellimise hind: aastas Kr. 10.—
 poolaastas „ 5.—
 veerandaastas „ 2.50

Kohtu- ja siseministeeriumile alluvatele asutus-
 tele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:

aastas Kr. 8.—
 poolaastas „ 4.—
 veerandaastas „ 2.—

Üksik number maksab 50 senti.

Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. T. 432-47
 Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek. Kr. 40.— || 1/4 lehek. Kr. 10.—
 1/2 „ „ 20.— || 1/8 „ „ 5.—
 1/3 „ „ 13.50 || 1/16 „ „ 2.50

Tunnistuste kaotuste kuulutused Kr. 1.—

Lehe eesküljel 75⁰/₀, tekstis 100⁰/₀ kallim.

Addressi muutmise 30 senti.

Address kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338
 Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) A. Liit, Tunnistajate seletuste põhijooned. 2) Välispolitsei Budapestis. 3) Välisriikide poliitseist. 4) M. Morrison, Enesetapmiste teatelehtede täitmisest. 5) Jõuvankrite korraldamisest Saksamaal. 6) Sündmuse provintsi kriminalisti päevaraamatust. 7) Mõnd süütamisest. 8) Tori r. konstaabel 50-aastane. 9) Ametlik osa. 10) Küsimusi ja kostmisi. 11) Kirjavastusi. 12) Kuulutusi.

Tunnistajate seletuste põhijooned.

A. Liit.

Kuulmismärked on juba veidi usaldusväärsemad kui eelmises numbris käsitletud meelemärked. Siin peab vaatlema eraldi heli, müra ja kõne märkamist. Helilainete hiiglaarvust, mis trumminaha ja kõrvaluude aheliku kaudu edasijuhituna panevad võnkuma Kortuse kaarekesed, ainult väike osa tungib teadvuseni ja nimelt seesugused, millised tähelepanu välja valib kui kasulikke või millised äratavad tähelepanu oma erakordsuse tõttu. Helilainete omaduste märkamise peab sündima aga vahetult. Seega tekib paratamatu vahe tooresmärgete ja nendest sündinud kujutluste hulga vahel. Kuulmisetoiming saab teatavaks alles sellekohase mõistuseotsustuse läbi, millise kutsub esile saadud välismõjutust tõlgitsev mõteteahelik. Tähendatud otsustus on alati kindlakstehtav, olgu ta kui tahtes alateadlik või haarav.

Teadvusse tungivad helid või müra omavad tugevuse-, suuna- ja laadimõistet, milliseid ei tule võtta kui puhtakuju- lise meelemärkeid, kui ei taheta anda maad paljudele eksitustele tunnistajate seletustes. Mingisuguse heli tugevus kuulnud teatavas kohas on puht-füüsikalise seisukohast võetult kahe olulise eelduse tulemus: heli tegelik tugevus algpunktis ja vähemaa viimases kuni vastuvõtupunktini. Side mõlemate vahel saavutatakse sellekohase otsustusega. Reeglipäraselt aga arvestatakse üks neist ekslikult, mille tõttu siis muidugi ka teise suhtes tekib eksihinnang. Nii peetakse tugevat müra enamasti ligemaltkostnuks kui see tõepoolest oli, kuna kaugelkostvaid helisid tavaliselt alahinnatakse nende kõlatugevuse suhtes. Nõutakse nüüd tunnistajalt kauguse hindamist, millisest ta kuulnud teatava heli, siis oldagu hoiata-

tud, et ta võib vahetada kõla ägeduse tema lähedusega. See hädaoht suureneb, kui on tegemist kõlaefektidega, mis tunnistajale võõrad. Aga ka sel juhtumisel, kui tunnistaja omaks võrdlusmõõdupuu, tuleb arvestada füüsikaliste ja ilmastikulist tingimustega antud olukorras. Arvurikkad kogemused sõjast tõendavad, et isegi usaldusväärsemad asjatundjad korduvalt langesid eksituse ohvriks, kui oli tegemist plahvatuste kauguse kindlaksmääramisega nende kõla järgi, kord eksis ekspert laskeriista kaliibris, teinekord jälle laskekohaga. Seepärast õigusemõistmises kunagi ei saa pidada tunnistajate seletusi kuulnud helide kaugusest vastuvaidlematult mõõduandvaiks.

Kuuldud kõla suund on neid tunnistajate seletusi, mis pikema jututa tuleb tõmmata maha kõlvuliste avalduste nimestikust. Seda tõendab lihtne katse, kui näit. asetatakse seltskond inimesi tuppa, mille avatud aknad asuvad vastu elava liikumisega tänavat, ja palutakse toasviibijaid kuulmise järgi otsustada, millises sihis liigub üks või teine sõiduk. On katsealuste arv küllalt suur, siis langevad õiged ja ekslikud vastused ligikaudu pooleks.

Jääb veel üle heli laadi tunnetamine. Nähtavasti siin tohiks loota tunnistajate seletusilt kõige enam. Kuid õige tõenäoliselt ka siingi ülekuulaja peab leppima lihttatumise produkti asemel üksnes tahtmatu mõistuseotsustusega. Tunnistaja, kes ütleb: „Ma kuulsin hammaste kiristamist,“ võib halvasti kuulda, puudulikult aru saada või olla kehva väljendusvõimega. Teine tunnistaja, kes kinnitab: „Ma kuulsin halvastimääritud vankrit,“ lisab eelmistele eksimisvõimalustele juure veel puuduliku otsustamisvõime. Tema otsustusvõime väärtus oleneb aga sama palju ta võrdlusmaterjali (kogemuste) rohkusest kui ta märgete täpsusest. Ülekuulaja ei pea kunagi unustama piltide rohkust, mis tekib tunnistaja ajus, kui kuulmisnärv juhhib sinna mõnesuguse ebamäärase märke. Pimedas tajutud kõla, mida pole võimalik kontrollida silmaga, kutsub sageli pettekujutusi ja segipaisatud pilte esile. Keegi mees, kes ühel ööl istus minu kõrval tiigi ja maantee vahel, jutustab dr. Locard, andis mulle ilusa õppetunni, kui ta mingisuguse kaugusest kostva heli segu puhul pealtnäha päris loogikavaeselt lausus: „See koer pole mitte konn; see on vankriratas.“

Praktikas nõutakse tunnistajailt küll kõige enam kuulnud sõnade edasiandmist. Selle juure kuuluvad veel mitmed teised tajumisobjektid: tunnistajalt oodatakse, et ta tunneks ära kõneleja hääle, et ta võiks öelda, mis keeles kõneldi, et ta annaks täpselt edasi kuulnud sõnu, et ta vähemalt annaks edasi kuulnud kõne üldmõtte. Need toimingud on teadvusse vastuvõtmise seisukohalt vaadatuna väga mitmekesised. Häälekõla äratundmine on raskemaid hingelisi toiminguid; ta haarab kolme põhiomaduse: kõrguse, tugevuse ja kõlatooni tajumist, praegukuuldud põhiomaduste võrdlemist varemalt kuulduatega ning veenmist, et mõlemad on üksteisega sarnased. Võib arvata, kui palju raskusi tekib ühenduses seesuguse mõttetoominguga, kui tingimused ei ole pealegi soodsad, kui näit. on tegemist sosinal räägitud sõnadega või moonutatud häälega. Kuid sarnane äratundmine võib olla ka küllalt usaldusväärne, kui äratuntav isik tunnistajaga tihedas läbikäimises ja viimase vaimuomadused on laitmatud. Selleks, et määrata, mis keeles sündis kuulnud kõnelus, ei tarvitseta tingimata tunda põhjalikumalt seda keelt. Jatkub, kui tunnistaja selgesti eraldas mõne iseloomustava väljenduse või taipas keele üldkõla, mida kergesti võib kontrollida vastava katsega. Kuid seda sorti seletusi ei tohi jätta kunagi kontrollimata.

Kuuldud sõnast, lõppeks, peab saama õieti aru, teiste sõnadega, kuulnud sõnaga väljendatud mõte peab jõudma kuulaja teadvuseni. See pole aga koguni nii lihtne kui ta esialgu paistab olevat. Nimelt ei sünni kuulnud kõneluse vastuvõtmine teadvusse mitte vahetult meelegaorganite kaudu, vaid kõrvaga kinnipüütud kõlamärked teevad enne teadvusse jõudmist läbi keeruka seedimisprotsessi. Pealegi ei kuule meie sõna otsekoheses mõttes mitte iga heli, millest koosneb väljaõeldud lause. Tahaksime seda võida, siis peaksime mõttes võrdlema eraldi iga sõna tema põhitähendusega, või mis veel raskem, kutsuma ettekujutuses esile tema piltliku kujutuse. Tegelik kõnelus kahe isiku vahel toimub aga hoopis väiksema vaevaga, kusjuures kuulaja püüab kinni üksnes teatavad osad teise kõnest, kuna puuduvad osad täiendab oma enda otsustustega. Eksituste hädaoht kuuldu mõistmises on siin seda suurem, mida rohkem tühje kohti jäi kuulnud lauseisse. Tunnistaja avaldus kuulnud kõnelusest on seega

teatavas ulatuses tema enda vaimutöö saavutis. Sattus nüüd tunnistaja juba kõneluse alguses eksiteele kõne üldmõtte taipamisega, siis on vägagi karta, et kogu ta avaldus on ekslik. Üksnes öeldud sõnade

täpne kordamine võiks võimaldada siin kõneluse tõelise mõtte kontrollimist. Meie näeme aga edaspidi, kui lühike on mälu nii oma mahult kui ka kestvuselt.

Budapesti välispolitsei.

Ungari, mis maailmasõja tagajärjel maa-ala ja elanikkude arvu poolest oma suurusest vaevalt säilinud ühe kolmandiku, jaguneb administratiivselt kuude üksusse, niinimetatud ülempealikkonda. Neist asub 5 provintsis, üks Budapestis, viimane on eelmistega võrreldes pealinna politsei võimu esindajana oma seisukohalt kõrgemal, kuigi temale alluv elanikkude arv pole teiste omast suurem. Ülempealikkule alluvad ka mõned sarnased asutused, mis meil liigitatud kohtuasutuste ametkonda: vangimajad, karistatute registreerimise bürood j. m.

Budapesti ülempealiku piirkonnas on linna politseijaoskondi 10, maajaoskondi 4. Seega tuleb iga linna jaoskonna peale läbistikku 100.000 elanikku. Säärase elanikkude arvu allumist ühele jaoskonnale võimaldab vaid peale sellekohase töö spetsialiseerumise veel asjaolu, et paljudest meie politsei õlgadele laotud kohustest politsei seal on vabastatud, näit., lasub maksude sissenõudmine täielikult maksuametite peal.

Jaoskonna eesotsas seisab politsei ülemnõunik, temale abiks on üleminspektor. Viimane on jaoskonna väliseks juhatajaks ühes 4—7 abilisega, kes kannavad inspektori nimetust ja alluvad üleminspektorile. Igale üleminspektorile alluvad 6—10 vahituba, igal vahitoal kaks komandanti, kes vahetavad üksteist kordamööda. Iga vahituba alla käib 6—10 vahimeest. Vahitoad on välispostide toetuspunktid, nad on ka puhkuse ja vahetuse ruumideks. Vahituba on õieti see, mis meil raioon. Peale jalakordnikkude on linnas ka kümme-kond ratsaposti. Kokku teenivad Budapesti välispolitseis umbes 80 ohvitseri, 450 all-ohvitseri, 3800 kordnikku, 200 ratsanikku ja umbes sama palju jalgrattureid, kokku üle 4000 mehe, neist umbes 500 meest erariietes.

Elava tänavliikumise juhtimisel, mis alatas kasvamise hoos, on politsei vä-

listeenistusel erakorralline tähtsus. Selle silmapilksel nõrkemisel on ohvrite hulgad möödapääsematud. Postiteenistus sarnases olukorras nõuab kordnikult suurt tähelepanu ja mõjub väsitavalt, kuigi postil olemise aeg neljatunnine ja igal postil teenistust kandmas neli meest. Vahi- ja puhketunnid on arvatud sarnaselt, et osa neist tuleb seista postil otsekohe, teine vahitoas, kolmas vabalt.

Vahipostil teenistuses olles on kordnikkudel käe ümber sidemed, kuhu tähendatud nende keelte oskus. Siin domineerib saksa, itaalia, prantsuse keelte oskus. Juhtub, et postikordnik ei tunne peale ungari keele teisi, siis aitab sellest küllalt, kui ta aimab, mis keelt küsija kõneleb. Sarnasel korral teab ta juhataada suuna, kust võib leida soovitud keele tundja.

Meeskonnale riietuse annab riik, ohvitseridel on see isiklik omandus, relvad antakse riigilt. Paraad- ja hariliku mundri vahetegi jaoks on müts ja kiiver, esimene ilma äärteta Austria kepi, teine kaske-taoline, pikuti ülevalt alla jooksvate mustade ja valgete (meeskonnal) ning kuldsete (ohvitseridel) vöötidega. Mundri vorm on ennesõjaaegne ja pole muutunud viimaste aastakümnete jooksul.

Jaoskondade eesotsas seisvad politsei ülemnõunikud on ühtlasi ka 1. instantsi kohtunikud. Sõltumata sellest, on laialt tarvitusel administratiiv-trahvid. Admin.-karistuste ülemmäär ulatub kuni 200 pengöni ühes aresti määramise õigusega. Üldiselt on Donau riikides admin.-trahvide ala palju laiem ja haarab peale puhtuse-, tervishoiu- ja sõidumääruste rikkumise ka joodikute karistamise.

Elanikkude registreerimine sünnib jaoskondades korra järgi, nagu see Tallinnas oli maksvusel enne 1. märtsit 1929. Peale tsentraal-aadressbüroo on

jaoskondades alati teada, kes ja kuipalju seal elutsevad.

Ametis edasiliikumine on võimaldatud kindlate reeglite ja staaži järgi. Tegelikult politseiteenistusse ettevalmistajaiks on Budapestis politseikoolid nii meeskondade kui ka ohvitseridele. Koolis õpivad kordnikud 6 kuud, ohvitserid 9 kuud. Viimased kannavad erilist mundrit ja peavad tegelikult tutvuma politseiteenistusega, kandes seda ise kohal. Ametisse astumisel annavad nii kordnikud kui ka ohvitserid allkirja, et nad politseiteenistusse jäävad vähemalt kuueks aastaks. Koolist lahkudes märgitakse välisel mundril ära kordniku teenistuskäik tärnikestega. 6-aastase teenistuse järele ülendatakse ta vahtmeistriks, 8-a.

järele staapvahtmeistriks ja 10-a. järele ülemstaapvahtmeistriks. Ameti ülendused sünnivad korraliku teenistuse järele automaatselt.

Mis puutub palkadesse, siis ei saa öelda, et need ületaksid meie omi. Raske ajad annavad end tunda ka sel alal. Nii algab kordniku palk 120 ungari pengöst (umbes 80 krooni, 1 pengö = 67 eesti senti). Suurem vahe tuleb nähtavale üksi kõrgemais palgaastmeis.

Välisposti teenistust peetakse hoolsalt ja selleks patrullivad öösiti tänavail jalapostidele toeks ratsapolitsei salgad. Ratsapolitsei meeskond elab sellekohastes kasarmutes, kus suur neljakandiline hoov on väljasõitude juhtudel meeskonna rivistumise kohaks. **M. M.**

Välisriikide politseist.

Väga tähtsat osa mängis ja mängib viimase aja sündmustes politsei Briti-Indias. Politseil on seal olnud hulk kokkupõrkeid ning lafinguid pärismaalas-tega, politsei elab seal üle raskeid päevi. Politsei on Briti-Indias kannud viimasel ajal hulk ohvreid ja võib täie õigusega öelda, et terve maailma tähelepanu on päevade ja nädalate viisi pööratud selle politsei tegevusele. Seetõttu pole huvitusetu peatuda lühidalt selle politsei organisatsiooni juures.

Praegune India politsei on õieti mitmete katsete tagajärjeks, mis võeti ette Inglise valitsuse poolt Ida-Indias korra ja julgeoleku jaluleseadmiseks ja kindlustamiseks. Tänapäeva India politsei organisatsioon nõhjeneb üldiselt ettepanekutele, mida tegi eriline politseikomisjon Inglise valitsusele 1860. aastal, tähendab, organisatsioon on õige vana. Selle ajani täitsid Indias politsei ülesandeid öövahid, nagu varemategi aegadel Euroopas, ja eriline sõjaväeline politsei. 1860. aastal loodi Indias esimene regulaarne välispolitsei, kusjuures organisatsiooni eeskujuks võeti riiklik välispolitsei Iirimaa (n. nim. Royal Irish Constabulary). Politseiohvitseride ja -ametnikkude kohtadel teenivad inglased, kuna meeskond koosneb pärismaalas-test, mis loomulik, sest suurt politseinikkude arvu inglased ise ei suutnud ega suuda välja panna. Välispolitsei organi-

satsioon ripub ära maa administratiivsest jaotusest. Iga provints moodustab politsei esimese järgu ringkonna, mille eesotsas seisab kindral-inspektor; viimane allub otsekohe ja vahetult vastava provintsi valitsusele. Erandi sellest üldkor-rast moodustavad suured linnad, nagu Bombay, Madras, Kalkutta jne. Neis linnades allub politsei erilisele presidendileurooplasele, kes omalpoolt allub vahetult vastava provintsi kubernerile. Politsei esimese järgu ringkond jaguneb mitmesse teise järgu ringkondadesse, millele üldarv on 200 ümber. Viimaste eesotsas seisavad jaoskonnaülemad (District Superintendent of Police). Teise järgu ringkonnad jagunevad veelgi allüksus-tesse — raioonidesse, millede eesotsas seisavad kas inspektorid või allinspektorid. Raiooni tegevuspiirkonda kuuluv maa-ala on keskmiselt 200 inglise ruutmiili suur, kuna teise järgu ringkonna suurus kõigub 3000 inglise ruutmiili ümber. Nagu sellest nähtub, on maa-ala, mis kuulub ühe väikese politseiüksuse tegevuspiirkonda, õige suur, mis muidugi äärmiselt raskendab politsei tegevust. Iga raiooni juures asuvad ka mõned kriminaalametnikud, kelle töö on eriliselt raske, kui arvesse võtta seda, et kriminaliteet on Indias väga suur. Iga esimese järgu ringkonna juures asub vastava provintsi kriminaalpolitsei keskkoh, s. o.

otsimise ning jälgimise keskkohat ja kurjategijate kohta peetavad daktiloskoopia ja teised kartoteegid.

Mõne aja eest käis Saksa politsei kutseajalehtedest ja -ajakirjadest teade läbi, nagu kavatseksid Inglise ja Prantsuse politsei-keskasutused saata alalisi esindajaid Berliini, et sel teel praktiliselt võidelda rahvusvahelise kuritegevuse vastu. Omaltpoolt olevat Saksa politseil kavatsus saata oma esindajaid Londoni ja Pariisi, kelle ülesandeks oleks samuti kaasa aidata tiheda koostöö loomisele vastavate riikide politseide vahel. Esindajateks olevat mõeldud saata muidugi kogenud kriminaliste. Kas sarnane kavatsus tõesti olemas ning, jaataval korral, missugusel kujul ja missuguses ulatuses, praegu ei tea. Saksa politseiringid (politseimajor Riege ajakirjas „Die Polizei“) eitavad sarnaseid kavatsusi, tähendades, et tähendatud sisseseaded esialgu küsimuse alla ei tule. Praegu olevat koostöötamine üksikute riikide politseiasutuste vahel ikkagi mõeldav ja võimalik ainult viisil ja piirides, nagu see on kindlaks määratud rahvusvahelise kriminaalpolitseilise komisjoni põhimäärustes.

Prantsusmaal kavatsetakse riigistada mõned omavalitsuse politseid. Kõikjal maailmas lööb ikka enam läbi põhimõte, et politsei peab olema riigiaparaat, aga mitte omavalitsusaparaat. Seine-et-Oise departemang on nimelt otsustanud selle departemangu (provintsi) politseid riikliselt organiseerida. Arvatavasti tehakse varsti vastav ettepanek Prantsuse valitsusele. Kui valitsus ettepanekuga on nõus, siis tähendab see suurt edusammu Prantsusmaa politsei ajaloos: see oleks esimene juhtum, kus Prantsuse provintsis viiakse läbi politsei riikline organisatsioon. Praegu on Prantsusmaal riikliselt organiseeritud politsei ainult viies linnas (nende hulgas ka Pariis).

Prantsuse politseil on viimasel ajal kasutada ka lennukid, milledega hiljuti tehti huvitavaid katseid. Ühel päeval, kui Pariisis oli oodata kommunistide demonstratsiooni, tõusid õhku kaks politsei aeroplaani, millede ülesandeks oli kontrollida inimeste kogunemist Pariisi tänavatel. Lennukid olid varustatud raadio saate- ja vastuvõtete jaamadega ja olid nende abil alalises ühenduses nii hästi politseipresii-

diumiga kui ka üksikute eriliste politsei-autodega. Säärasel viisil saadi kohe jälile, kuhu katsuvad koonduda manifestandid, mistõttu politseil oli võimalik likvideerida keelatud koosolekuid ja rongkäike kohe algusest peale.

Ameerika Ühendriigid on, nagu varemgi, kõigepealt hädas kurjategijatega ja nende arvu kasvamisega, mistõttu politsei organiseerimise töödest kuulub löviosa kriminaalpolitseile. Juba pikemat aega sammub Chicago linn teiste ees kuritegevuse suhtes. Arvesse võttes seda suurt hädaohtu, mis sünnitavad kurjategijad Chicago linna kodanikkudele ja nende varandusele, otsustati hiljuti hakata uurima ja loenguid pidama kuritegevuse ja kurjategijate suhtes Chicago ülikoolis. Loenguid ei pea ülikooli õppejõud, vaid vanad, kogenud kriminalistid, kusjuures kuulajateks pole ükski üliõpilased, vaid ka noored inimesed, kes soovivad astuda kriminaalpolitsei teenistusse. Kui suurt rõhku pannakse neile loengutele kriminalistika alalt, näitab kõige paremini see asjaolu, et iga kursus kestab kaks aastat. Neid loenguid võib tõesti pidada põhjalikuks ülikooli kursuseks politseiteaduste ja kriminalistika alal. Kursustele pannakse suuri lootusi ja neid toetatatakse igapidi.

Detroit linna politsei Ühendriikides katsub reguleerida tänavliikumist, mis politseile seal juba üle pea kasvamas, õige omapärasel viisil, kusjuures iga jalakäija ja iga sõiduki juht tehakse n. öelda liikumispolitseinikuks. Suuremate tänavate nurkadele on asetatud nagu mujalgi signalisatsiooniaparaadid, mis aga näitavad üldiselt ikka rohelist värvi, s. o. lubavad sõidukitel vabalt liikuda. Kui jalakäija tahab minna üle tänav, vajutab ta erilistele postidele, mis asuvad kõnniteedel, kinnitatud nupule: sellega muutub roheline värv signalisatsiooniaparaadis punaseks ning sõidukitel on tee kinni. Kui nüüd tuleb sõiduk ja selle juht näeb, et tee on vaba, s. o. et punane signaal asjatult takistab sõidukite liikumist, tarvitab ta auto sireeni. Erilise mehhanismi abil mõjuvad sireenide huugamisest saadud vibratsioonid signalisatsiooniaparaadile ning punase märgi asemele ilmub jälle roheline. Praegu pole veel teada, kas need aparaadid tõesti ka kõlbavad tegelikus elus.

P. T.

Enesetapmiste teatelehtede täitmisest.

M. Morrison.

Riigi statistika keskbüroo väljaandes „Rahvastik ja tervishoid Eestis“ (Eesti demograafia vihik nr. 4) on lhk. 239—249 toodud ülevaade Eestis viimase kümne aasta jooksul toimrepandud enesetapmistest. Kuni 1924. aastani oli ülevaate kokkuseadmisel aluseks ainsallikana poliitilised teatelehed, hiljem võeti aga abiks ja täienduseks enesetappejuhuste kontrollsurmalehed. Selle tagajärjel on leitud, et poliitsei andmed pole küllalt täielikud ja et enesetapjate arv on tegelikult umbes 5% suurem saadud andmetest. Sellest selgub, et enesetapmiste kohta puutuvaid teatelehti pole poliitsei poolt riigi statistika keskbüroole sisse tulnud sel arvul, kui on tulnud ette enesetappejuhtumeid.

Eesti on enesetapmiste poolest kaunis kõrgel kohal, kui mitte üks esimestest teiste riikide seas. 1923.—1926. aastatel kokkuseatud arvustiku teadete järgi seisab Eestist veel kõrgemal Austria ja Ungari. See torkab seda enam silma, et Austria ja Ungari riiklised ja sotsiaalsed olud on mitmeti muutunud murelisteks, meil aga selle vastu paremateks.

Päris tõsiseks läheb enesetapmiste nähtus, kui seda võrrelda rahvuslikust vaatepunktist. Rahvuste suhtes on viimase nelja aasta jooksul eestlaste enesetapmiste arv tõusnud, venelaste juures langenud, kuna ta sakslaste juures püsib sama kõrgel. Seepärast tähendatakse ka enesetapmiste kohta käiva statistilise ülevaate lõpul kaunis õieti, et eestlaste % suurus enesetapjate seas teeb enesetapete kasvu probleemi eesti rahvuslikuks probleemiks.

Pole võimalik selle nähtuse põhjusi selgitada, kui juurdlustel ja teatelehtede täitmisel enesetapmiste põhjused jäävad selgitamata, või selgitatakse umbkaudselt. Keegi pole enesetapmiste põhjuste teada saamisel ligemal kui asja juurdleja, ja juurdlusti toimetatakse sel eesmärgil, et põhjusi selgitada. Meie ei või nõuda, et teatelehtede kokkuseadjad oleksid tuttavad teoreetilise statistikaga ja aimaksid, missugust suurt rõhku viimane paneb just andmete kogumise täpsusele ja tõelisusele. Seepärast peame üksikutel juhtudel pöörama asjaosaliste tähelepanu alale, mis ehk võiks siluda esiletulnud puudusi.

Ei või öelda, et statistikabüroo poolt

kokkuseatud teatelehed vastaksid kõigile teaduslikele nõuetele. Peaks tõstma esikohale enesetapmiste põhjused. Kokkuseatud teatelehtedel on küll p. 14. all näidatud kaks alust: a) mahajäetud kirjade järgi ja b) sugulaste ja tuttavate üteluste järgi. Mõlemad iseenesest ei osutu põhjuste juhatamiseks, mida võiks pidada silmas lehtede täitmisel, küll aga abinõudeks. Selle juures on iseäranis hoolega peetud silmas enesetapjate haigust (pp. 13 ja 15). Sellekohase juhatuse puudusel on siis ka enesetapmiste põhjuste teatelehtede kokkuseadjad märkinud üles igauks nii, kuidas ta seda on osanud, lihtsalt ja pealiskaudselt. Neist väga mitmekesisest vastustest on siis riigi statistika keskbüroo enesetapmiste põhjused liigitanud 7 ossa: elutüdimus, kehaline haigus, vaimu- ja närvihaigus, hingeline vapustus, vilets majandusline seisukord, õnnetu armastus ja perekondlised põhjused. Mainitud 8 liigist annavad enesetapmised elutüdimuse tõttu õige suure osa. Nimetatud põhjus on väga problemaatiline, mis ei selgita iseenesest midagi, kuna selle tähenduse alla mahub kõik. 1928. aasta jooksul on selgusetuks jäänud 103 enesetapmise põhjust, üks kolmandik kõigist juhtudest. Säärane suur selgitamata enesetapmiste arv teeb ülevaate väärtusetuks ja annulleerib terve sellele alale kuuluva statistika. Ja statistiliste teatelehtede kasutajad ei saa siin kuidagi aidata, sest ka sel alal kord juurdluste kaudu sõelumisel olnud materjal vananeb ja hiljem läheb raskeks põhjuste kindlakstegemine. Võiks pidada selgusetu jäänud enesetapmiste arvu selleks, mille poolest meie rahvas on teiste maade eesotsas.

Neljasuguste statistiliste teatelehtede seast, mida poliitsei tuleb anda kuritegude, õnnetusjuhtumite, tulekahjude ja enesetapmiste kohta, on viimased arvuliselt vähemuses, kuid nad on rahva karakteristika ja elujaatamise osas ülitähtsad, iseäranis veel käesoleval ajajärgul.

Tuleb enesetapmiste põhjuste näitamisel selgusele jõuda oma parema äratundmise järgi asja juurdlejal, kas oli enesetapjal, kui peaks siin elutüdimuse sõna esile kerkima, veel keskmisi eluvõimalusi ja missugused need võisid olla. Eluraskustele ja nurjumistele alistumine enesetapja-

te poolt pole veel elutüdimus, see on vaid töötahte nõrkus. Tuleb arvestada enesetapja vanadusega, teenistusvõimalustega, auga, tervislike seisukorraga, seisukohaga seltskonnas ja perekonnas, isiku üleelamustega. On sarnaseid põhjusi mitu, tuleks näidata kõik. Nende konstrueerimisel selgub õige põhjus kahtlemata, parem aga oleks, kui seda võtaks ette mitte statistiliste lehtede kokkuseadja, vaid see, kellel sellekohased teadmised. Kus ei saada teada juurdlemisel õiget enesetapmise põhjust, pole otstarbekohane sellepärast enesetapmise põhjust nimetada

teadmatuks. Põhjus tuleb välja selgitada, see pole nii kättesaamatu kui esialgu näib.

Enesetapmiste põhjuste märkimine statistilistele teatelehtedele oleneb enamasti kokkuseadja isiklikust vaatest. Selle vaate avaldamine teatelehtedes on tegevus, mille eest ei tule avaldajal kanda vastutust, kui see tehtud paremal arusaamisel. Küll aga oleks sellest suur ja kindel kasu küsimuse selgitamisel, miks on enesetapmiste arv muutunud meie eripaheks, nagu seda õigusega tähendab eelmainitud riigi statistika keskbüroo väljaanne.

Jõuvankrite korraldamisest Saksamaal.

Mõne kuu eest pani saksa teedeminister maksma uue määruse jõuvankrite liiklemise korraldamise kohta, milles leiuvad huvitavad põhimõtted ja millega seatakse autode ja teiste jõuvankrite liiklemine Saksamaal uutele alustele.

Ettevõetud uuendused puudutavad kõigepealt kolme küsimust, mille lahendamise näis sakslastel olevat kõige tähtsam. Määrusega muudetakse senine jõuvankrite kummide kord, pannakse edasi maksma kindlad normid jõuvankrite raskuse, laiuse ja kõrguse kohta, siis käsitatakse määruks jõuvankrite valgustamise küsimusi ja lõpuks mitmesuguseid küsimusi lokomobiilide jne. kohta.

Tähtsaim osa määruks on esimene, s. o. see, mis käsitab autokummide ja nende raskuse, kõrguse ja laiuse küsimusi. Saksamaal ollakse hädas sama nähtusega, mille üle kurdetakse terves maailmas: rasked ja suured veoautod ning teised rasked jõuvankrid lõhuvad maanteid. Igal aastal kulutatakse määratu suuri summasid maanteede korrashoiuks, kuid maanteid siiski ei suudeta hoida tarvilisel määral korras: mõni aeg pärast põhjalikku remonti on teed jällegi lõhutud. Küll on katsetatud igasuguse materjaliga, et saada vastupidavaid teid — kõik on olnud asjata. On isegi kasutatud betooni teede tegemiseks, kuid ka sellel on oma halvad küljed ja mis peasi: betooniteed on väga kallid.

Et kuidagi asja parandada, jäi ainult üks tee: piirata autode raskust ja ühtlasi keelata teiste autokummide tarvitamist peale õhukummide. Muidugi läksid siin

mitmesuguste asutuste ja ettevõtete huvid tunduvalt lahku. Linnade liit, Preisi provintside liit, maaomavalitsuste liit, valdade liit üheltpoolt ja autovabrikandid teiselt poolt pidasid palju koosolekuid, et leida mingisugune kompromiss. Nendel koosolekutel jõuti lõpuks teatud kokkuleppele ja viimase alusel töötati välja uus määrus. Tõsi küll: kõigepealt võeti vastu ja pandi määrusega maksma võrdlemisi suur maksimaalne raskus jõuvankritele. Kuid seda osa ei saa vaadelda lahus teisest, ja nimelt sellest, mis keelab jõuvankritel tarvitada teisi autokumme peale õhukummide. Ülemineku aeg on võetud võrdlemisi pikk, arvesse võttes seda, et praegune saksa majanduslik olukord ei luba järsku siirduda sootu uuele korrale, mis annab jõuvankrite omanikkudele hulk uusi kulusid. Raskuse ülemmääraks määrati 16 tonni. Erandeid võib teha kõrgem administratiiv-asutus, kuid viimane võib võtta kord antud luba jällegi tagasi, kui asutused, kes peavad hoidma korras teid, näitavad, et lubade andmine on kahjulik teedele. Sarnased rasked jõuvankrid tohivad üldse liikuda ainult erilisi teid mööda. Politsei ülesandeks on muidugi selle järele valvata, et määruks eriti just raskuse ja kummide osas kindlasti kinni peetakse: terve määruks edu oleneb ainult politsei järelevalvest ja võimest seda järelevalvet teostada.

Kuidas saab aga politsei kindlaks teha, kui raske on mõni veoriist? Määrus näeb ette, et iga jõuvankri juht peab politsei nõudmisel sõitma lähemasse kaalumiskohta, kui see ei asu kaugemal kui 3 km.,

ja laskma sõiduki kaaluda. See nõue ei käi ainult veoautode, vaid ka lokomobiilide jne. kohta. Kui raskus ületab lubatud normi, tuleb raskust politsei nõudmisel otsekohe vähendada. Lähemal ajal ilmuvad juhtnõuad selle kohta, kuidas ja kudas sarnast kaalumist lasta toimetada. Seal, kus politseil juba on oma erijõud jõuvankrite liikumise kontrollimiseks maanteedel (nagu Preisis), tuleb neil jõududel läbi viia ka raskuse kontrollimine. Sellest kõigest näeme, et pearaskus teede alalhoidmiseks lasub politseil.

Nagu tähendatud, lubab määrus tarvitusele võtta ainult õhukumme. See on tähtis esimeses järjekorras maanteede ehitajatele ja korrashoidjatele, see aga on samuti tähtis majaomanikkudele. On tähele pandud, et majavundamendid ja seinad, mis asuvad maanteede ääres, kannatavad raskeveo-sõidukite all: seintesse tekivad praod. Täiskumme on lubatud tarvitada ainult üksikutel jõuvankritel: tänavate puhastamise masinatel, siis veel vastavate kõrgemate administratiiv-asustuste nõusolekul kaitseväge, politsei ja tuletõrje jõuvankritel. Lõpuks on lubatud kummide suhtes erandeid teha veel sõidukite kohta, mille kaal kraamita pole üle 4 tonni, kusjuures aga erandi tegemise põhjuseks ei tohi olla tehnilised raskused ega omaniku raske majanduslik olukord. Erandeid võib teha ainult teatud otstarbeks, aga mitte üldiselt. Üleminekuajag on võrdlemisi pikk: kõik jõuvankrid peavad olema varustatud õhukummidega 1. aprilliks 1935. Peale selle näeb määrus ette veel hulk üksikasju üleminekuajaks, mis on kaunis komplitseeritud ja mille võtmine määrusse on tingitud Saksamaa majandusoludest.

Edasi piirab määrus jõuvankrite laiust. On loomulik, et eriti autobuste laiust katsetakse võimalikult suurendada: mida rohkem läheb autobusse reisijaid, seda kasulikum omanikule. Siiski ei saa võimud jääda külmaks pealtvaatajaks sellele nähtusele: laiusel peab olema oma piir, sest muidu tuleks maanteid lõpmatuseni laiendada. Just politsei on olnud hädas laiade autobustega: need ei saa tihti mööduda teistest sõidukitest maanteel ja selle tagajärjeks on muidugi autoõnnetus. Autode maksimaalne laius määratakse kindlaks 2,35 meetrile, kuna kõrguse ülemäär on uue määruse järgi 3,80 meetrit. Ka kõrgust tuli piirata raudteesildade ja tunnelite pärast maanteedel ja linnades.

Ka mootorrattaste korvide kohta pannakse maksma teatud kitsendused. Kaks korvi lubatakse mootorratta külge panna ainult vastava politseiasutuse loal. Seda kitsendust oli vaja läbi viia seepärast, et paljud saksa linnad kannatavad kitsaste tänavate ja ühenduses sellega liikumise raskuste all.

Sõidukiiruse osas muudeti osalt praegune kord, kusjuures välja mindi põhimõttest, et õhukummidega jõuvankritele tuleb lubada suurem kiiruse ülemäär kui teistele, et sellega õhutada kiiremat üleminekut õhukummidele. Kiiruse ülemäär on väga mitmesugune ja kõigub väljaspool linnu, aleveid ja valdade maanteid 16 ja 40 km. vahel tunnis. See mitmekesisus raskendab loomulikult politsei tööd, kuid taheti teha kindel vahe õhukummidega ja ilma nendeta jõuvankrite vahel. Politseil tuleb tulevikus peatähelepanu pöörata jõuvankritele, mis pole varustatud õhukummidega, et nemad ei sõidaks kiiremini kui määrusega lubatud. Kuna harilikult ei soovita, et politsei teeks kiiruse kindlaks stopperi abil, tuleb tulevikus arvata vasti üle minna stopperi süsteemile, sest teatud liiki jõuvankrite suhtes tahetakse olla õige karm.

Ka lokomobiilide kohta pannakse maksma uued määrused, samuti ka teiste sarnaste masinate ja nende liikumise kohta. Need masinad ei tohi ise kaaluda üle 5 tonni, erandliikudel juhtudel on raskuse ülemäär 9 tonni. Ka nendelt nõutakse õhukumme. Teiste kummide tarvitamine on lubatud ainult siis, kui vastava jõuvankri kiirus ei saa tõusta üle 16 km. tunnis. Teatud juhtudel on lubatud kummide asemel ka raudrattad, siis ei tohi aga jõuvankrite võimalik maksimaalne kiirus ületada 8 km. tunnis.

Huvitav on ka see määruse osa, mis käib jõuvankrite omanikkude vastutuse kohta jõuvankrite puuduste suhtes. Seni ei tohtinud omanik lubada jõuvankril liikuda, kui ta teadis, et jõuvankril on mingisugune viga. Uue korra järgi ei tohi tema jõuvankrit lasta välja, kui tal teada on või aga teada peab olema, et jõuvankril on midagi korrast ära või et raskus on liig suur jne. Kuna seniajani karistati sarnaste puuduste ilmsikstulekul ainult juhti, võib nüüd karistada ka omanikku; viimast ei saa küll igal juhul karistada, määrus näeb siin ette hulk üksikasju.

Valgustamise asjas on ette võetud samuti hulk muudatusi, millest suur osa hu-

vitab ka politseid. Nii peab, näiteks, tagumine number või erimärk õhtul ja uduse ilmaga nii olema valgustatud, et normaalsilmaga võib numbrit selgesti näha 15 meetri kaugusest. Tugev valgustus on lubatud ainult maanteedel. Linnades ja alevites, kui viimased on valgustatud, samuti ka teise jõuvankri vastutulekul, tuleb tulesid vähendada. Sedasama tuleb teha ka siis, kui sõit läheb raudteerööbate kõrval ja vastu tuleb rong. Linnade ja alevite valgustus loetakse küllaldaseks, kui see võimaldab näha 25 meetri kaugusel. Ka valgustamise määrused on õige keerulised, kuid siin tuleb arvesse võtta

see, et need olid varem veel keerulisemad.

Määrus lahendab ühtlasi ka valgustamise mõttes vana tüli, mis on saksa politseile annud palju üleaurust tööd. Määrus ei nõua nimelt enam, et autod, mis pimedal ajal seisavad parkides või aga hästi valgustatud kohtades, oleksid seismise ajal valgustatud, teiste sõnadega, ei nõuta enam, et auto, mis näiteks, seisab laterna all, oleks valgustatud.

Määrus näeb muidugi ette veel palju üksikasju, mille loetlemine aga viiks liiga pikale. Nagu näha, paneb määrus politseile palju ülesandeid ja nõuab temalt suurt meelepidamist. **T.**

Sündmusi provintsi kriminalisti päevaraamatust.

1922. a. 9. augusti hommikul läks Rakvere vallas elutsev A. S. Rakvere linna asjatoimetusele, kuid õhtuks koju ei ilmunud. Et ta ka varemalt linnas sugulaste juures ööbinud, ei teadnud S. vanemad tütre äraolekust paha aimata. Kuna ta ka järgmise päeva õhtul ei tulnud koju, algasid vanemad tütre otsimist, kus selgus, et tütar oli käinud 9. augusti hommikul linnas sugulaste pool ja lubanud koju minna. Tütre saladuslik kadumine äratas vanemates kahtlust ja nad pöördusid kriminaalpolitsei poole tütre otsimise korraldamiseks.

Esiialgne otsimine ei annud tagajärgi. Alles 13. augustil avanes otsijaile õudne pilt. Kolm kilomeetrit linnast eemal lepatihnikus lamas A. S. laip seljali, särk rindade peale üles kistud, püksid suhu topitud ja kaela ümbert nõoriga tugevasti kinni seotud nii, et püksid osalt nõori alla jäänud. Laiba seisukoha järgi võis otsustada, et selle kallal pandi vägistamine toime. Lähemal vaatlusel selgus, et esialgne võitlus kurjategija ja tema ohvri vahel oli 39 sammu laiba asukohast eemal väikesel teerajal, kus leidusid tapetu juustekamm, kindad, ajaleht „Vaba Maa“ 9. aug. ja ½ meetri pikkune tükk nõori, mis tapetu kaela ümbert leitud nõoriga sarnane. Sealt lohistas kurjategija oma ohvri lepatihnikku, kus vägistamise toime pani ja laibalt riided röövis. Alaliste viimasade tõttu oli laip läbi ligunenud ja tursunud. Selgunud olukorrast tuli järeldada, et vägistamine pandi toime pärast surma. Kuritegu sündis täitsa saladuslikult

ning keegi ei teadnud asjast kõige vähemat seletada. Kuriteo koht, n. n. „Risu mets“, asub raudtee ääres ja teerada on vähekindav, samuti pole lähikonnas ühtki elamut, mistõttu kurjategija tegutses julgesti.

Laip paigutati Rakvere linna surnukambrisse, kus lahkamisel selgus, et surm järgnes nõoriga poomisest ning pärast surma pandi vägistamine toime. Et kuritegu sündis saladuse kätte all ja ühtki tunnistajat ei leidunud, otsiti esialgu kõik kahtlused kohad ja kuriteo ümbruskond läbi, kusjuures Arkna küla lähedalt heinaküünist tabati kaks kahtlast isikut. Nende ülekuulamine ei annud tagajärgi; küll selgus, et need on vargapoised, kuid mitte otsitavad roimarid. Kolmepäevase otsimise tagajärjel läks korda hankida teateid, et Rakveres elutsev K. L. on ennemalt pannud toime vägistamise katseid; kui kriminalist tema juure ilmus, teatas L. ema, et poega pole kodus. Sellega ei leppinud kriminalist, vaid asus läbiotsimisele ja leidis põõningult otsitava; ühes sellega leiti ka musta pesu hulgast K. L. särk ja aluspüksid, mis kohati lõhki kärjastatud ja verega määrdunud.

Ülekuulamisel andis K. L. väga lühikesti vastusi ja seletas, et ta kuriteo päeval käinud tööd otsimas Harju maakonnas, kuid oma alibi tõenduseks ei teadnud kindlaid tunnistajaid üles anda. Pärast mitmetunnilist ülekuulamist sattus ta ärevusse ja hakkas andma üksteisele vastukäivaid seletusi. Lõpuks nähes, et juba

ise ennast „sisse rääkinud“, loobus üldse seletuste andmisest ja teatas, et edasi rääkimiseks vajab naps viina ja pudel õlut. Pidades silmas asja tähtsust ja tekkinud olukorda, rahuldati tema soov. Peagi algas ta oma pihtimust ironilise rahu ja nalja lisapaladega: 9. augustil pärast lõunat, olles Vallimäel, näinud, et keegi kena välimusega naisterahvas läheb mööda teed Kadrina poole. Kohe olnud temal plaan valmis — naisterahvale järgida ja temaga sugulist ühendust toimida kas hea või kurjaga. Umbes kilomeeter maad lonkinud ta naisterahvale järele, kuid „Risü metsas“ läinud kõrvalt teed kaudu naisterahvale ette ja teda kohates, teinud mõistlikku juttu. Naisterahvas ehmunud ja tahtnud temast mööda joosta, kuid ta haaranud naisterahval seljatagant kinni ja hakanud teda metsa poole kandma. Nähes, et naisterahvas vastu hakkab ja appi karjub, paisanud naisterahva maha, võtnud taskust nõõri, ja tõmmanud sellega ohvri kõri kinni ning nõõripidi lohistanud teda seni mööda lepastikku, kuni lohistatav jäänud vaikseks. Seal tekkinud mõte naisterahvalt riideid röövida, mille ka täide viinud. Et sealjuures naisterahvas veel korisenud, pannud ta ka vägistamise toime ja pärast sidunud temal kõri veel kõvemini kinni. Lepaoksi laibale visates ja

röövitud asju kaasa võttes, tulnud linna, kus asjad ära peitnud ja ise kodus vaheatanud oma pesu, mis kuriteo juures lõhki kärisenud ja verrega määrdunud. Õise rongiga sõitnud ta Tallinna, kus röövitud palitu, käekoti, sukad ja kingad vanakraamiturul maha müünud, kuna kleidi, mis kuriteo kordasaatmise juures lõhki rebenenud, ja mida keegi ei soovinud osta, Rannavärava mäel põõsasse visanud. Oma ülestunnistuse tõendamiseks näitas K. L. ka koha peal kõik üksikasjaliselt, mis täpselt sobisid juurdluse andmetega; Tallinnas Rannavärava mäelt leiti põõsast röövitud kleit. Oma Tallinnas käimisest K. L. pikemalt midagi ei rääkinud, kuid kohe pärast ülestunnistamist tuli avalikuks, et Tallinna lähedal on samal kombel kägistatud ja vägistatud Tallinna postiametkonna ametnik D. S. Et see kuritegu pandi toime ajal, mil L. Tallinnas käis röövitud riideid müümas, siis tunnistas ta ka selles kuriteos end süüdi.

Et mõlemad kuriteod sündisid sõjaseaduse piirkonnas, anti K. L. sõjaringkonna kohtu alla, kus ta surma mõisteti, missugune karistus ka täide viidi.

L. oli varem karistatud vägistamise katse eest ja viinalubade võltsimise karistusest vabanes ta vanglast alles 24. juulil 1922. a.

Mõnd süütamisest.

Huvitav on, et kohtulaua ette satuvad väga harva kurjategijad, keda süüdatakse ainult süütamises. Viimane kuritegu käib peaaegu alati käsikäes mõnesuguse teise kuriteoga. Elumajale pistetakse tuli otsa — pärast tapmise toimepanemist: loodetakse, et ühes majaga põleb tuhaks ka laip, nii et roim kunagi avalikuks ei tule. Ka murdvaraste jälgede kaotamiseks pannakse tihti majad põlema. Maal juhtub hulk süütamisi, millede toimepanemise ainsaks motiiviks on kättemaksuüha. Kui heinad parajasti küünis, pistetakse küünile tuli otsa, või kui uus karjalaut valmis saamas, põletatakse see maha. Vana viha ja kättemaksuhimu on maal juba palju varandusi hävitanud tulekahjude läbi.

Kõige enam pannakse muidugi kõnesolevaid kuritegusid toime selleks, et saada raha kinnitusseltsidelt. Varandus

kinnitatakse tule vastu hästi kõrgesti ja kui paras silmapilk on käes, süüdatakse varandus põlema. Meil on siin isegi juba nii kaugele jõutud, et riigiametnikud on hakanud väljapääsu otsima raskest rahalisest kitsikusest süütamise teel. Tihti korduvates süütamistes on kahtlemata süüdi kinnitusseltsid, kes võtavad oma agentide kaudu varandusi tule vastu kinnitamisele kaugelt üle varanduse tegeliku väärtuse. Agendil tõusevad vahetalitusprotsendid, kui kinnitavat objekt on kõrgelt hinnatud, isikul aga, kes sarnaselt kinnitab, tõuseb tihti himu omandada raha, mille eest ta varandus kinnitatud. Süütamised on kuritegu, mis hävitab, pealegi täitsa asjatult, peale muu ka võõra varanduse, mille all kannatavad ka need, kes oma varandust pole aegsasti kinnitanud. Süütamisi panevad tihti toime inimesed, kelledele see kuritegu pole

muud midagi, kui esimene samm igatsetud rahalise jõukuse poole, keda aga poliitsei ei tea tihti kahtlustada kuriteo toimepanemises seepärast, et nad kuuluvad kõigiti lugupeetud kodanikkude sekka. Kõik see raskendab poliitsei ja kohtute tegevust süütamiste vastu võitlemisel, kõik see aga sunnib ühtlasi ka vastavaid võime kõige hoolsusega võitlema süütajate vastu, seda enam, et kriminaalajalugu meile näitab, et tihti paneb üks ja sama isik hulk süütamisi toime osalt enda, osalt teiste kasuks.

Süütamise toimepanemiste motiivide juures peatudes võiks mainida veel seda, et süütamisi toimetavad mõnel korral ka hullumeelsed. Isikud, kes äkiliselt mõistuse kaotanud, süütavad hooneid põlema, ilma et neil oleks selleks mingit põhjust, mingit eesmärki. On olnud ka juhtumeid, kus süütamise motiiviks olid seksuaalsed üleelamused: saksa kirjanik Wedekind jutustab ühes novellis väga kujukalt: maamees süütas maja põlema, et näidata oma armsamale, et tal veel on jõudu küllalt. Niisugustest lugudest kõneleb ka kriminaalajalugu.

Süütamised kuuluvad nende kuritegude hulka, millede selgitamine on poliitsei raskeimaid ülesandeid võitluses kuritegevuse vastu. Süütamiste uurimine nõuab väga täpset ja piinlikku tööd ja — teadmisi. Võib öelda, et süütamiste selgitamisel ei saa poliitsei hästi töötada asjatundjate kaasabit. Süütamine ja tapmine on kuriteod, kus eriteadlased peavad appi ruttama poliitseile, kus nende kaasabi puudumine ennast annab valusasti tunda. Keemiline uurimine, mikro-fotograafia jne. peavad aitama süüdlasi süütamises leida.

Peab süütajate leidlikkusele au andma ja ütleva, et meie ajal on tõesti ka süütamise tehnikas päris kaugele jõutud. Pole ime, kui meie inimeste kasutada on kõiksugused tehnilised ja keemilised abinõud, mis aitavad tähelepanematult toimetada süütamisi ja mis aitavad anda süüdlasele alibitõenduse. Seetõttu ei pööragi poliitsei enam palju tähelepanu alibitõendustele süütamiste selgitamisel, siin on esimene ja peaküsimus: kui oletada süütamist, kellel oli tulekahjust esimeses järjekorras kasu? Sellest lähtekohast välja minnes saab asjale kõige kiiremini ja paremini jälile.

H. Ashton-Wolfe kõneleb järgmisest loost, mis juhtus ühes suuremas Euroopa

sadamalinnas ja mis näitab, kui võrt osavasti talitavad mõnikord süütajad. Keegi ärimees kõrgendas ühel ilusal päeval tunduvalt oma äri kinnitussummat kinnitusseltsis. Sellest sai poliitsei aegsasti teada ja ta hakkas asja uurima. Selgus, et ärimehe rahaline seisukord oli õige vilets, et äriseis ei põhjendanud kuidagi kinnitussumma kõrgendamist ja et mees oli kaotanud suuri summasid kaardimängus. Kaks kriminalisti hakkasid ärimeest jälgima. Esialgu ei pandud tähele midagi. Siis saadi teada, et ärimees valmistub ette suuremale reisile jahiga. Selleks tehti suuri ettevalmistusi: jaht seati hästi korda, varustati kõiksuguste asjadega ja kutsuti sõpru reisikaaslasteks. Ühel laupäeval — just enne reisi algust — läks ärimees tükk aega pärast töö lõppu oma kontorisse ja tuli sealt välja lühikese aja pärast. Kriminalistid pidasid mehe kinni, asi näis olevat õige kahtlane. Ärimees kokkus väga ja ei teadnud midagi rääkida, kui temalt küsiti, mis ta nii hilja tegi oma äris. See kokkumine suurendas veelgi ametnike kahtlust ja nad asusid otsekohe ühes ärimehega äriruumide ülevaatusse. Seejuures selgus, et ärimees oli teinud suurepäraseid ettevalmistusi süütamiseks. Keldrist leiti nimelt äratamiskell, mis oli seatud kesköö peale. Kella külge oli seatud üsna peene konstruktsiooni abil niidirull, mis viis väikese toe juure, millele oli asetatud pudel väävlilihappegaga. Pudeli all, põrandal, oli paber, mis oli tublisti kastetud petrooleumiga, peale selle suhkur ja kloorhappe kaali: täpselt pudeli all oli siis veel tükk teravat rauda, nii et pudel, kukkudes alla, pidi puruks minema. Kaali ja suhkur olid selleks vaja, et suurendada tuld ja kuumust: need ained põlevad väga hästi, annavad suure tule ja — ühenduses väävlilihappegaga — väga suurt kuumust. Olgugi, et konstruktsioon ise oli võrdlemisi primitiivne, oli ta siiski hästi läbi mõeldud ja tulekahju tekkimise korral oleks tuli varstigi hävitanud äriruumid ja majad — südaööl poleks keegi kohe märganud tule algust ning tuli oleks, tänu ettevalmistustöödele, võtnud otsekohe suure ulatuse. Ärimees ise aga oleks tulekahju ajal viibinud oma sõpradega merel, tal oleks olnud suurepärase alibi ja — kinnitusseltsil oleks tulnud maksta õige krõbe summa. Kohale kutsuti muu seas veel viivitamatult asjatundjaid, kes tegid kindlaks, et äratamiskellal ja väävlipudeli olid näpujäljed, mis

lähevad täpselt ühte ärimelhe näpujälgedega. See oli viimane tüli tõenduste reas ja ärimees pidi oma süü üles tunnistama.

Teine, väga kardetav süüitamiskatse tehti avalikuks päris juhuslikult. Asi sündis Pariisis. Ühel päeval tormas ühe eeslinna politseikomissariaati keegi meesterahvas, kes palus politsei abi ja tähendas, et tema majja tungib gaasilõhn; nähtavasti tulevat gaas kõrvalt majast, kus keegi pikemat aega ei elutse. Politsei asus asja selgitamisele. Tühi maja oli niivõrt gaasi täis, et keegi ei saanud majja tungida. Alles siis, kui purustati aknad ja ukсед, suudeti majja minna. Ühest toast leiti naisterahva laip, kusjuures selgesti oli näha, et naine on kägistatud. Nii pea kui ametnikud märkasid, et tegemist on roimaga, tärkas mõte: kas pole tegemist süüitamiskatsega tapmise varjamiseks. Kõik gaasikraanid korteris olid avatud ja köögilaual seisis väike kell, mis oli ühenduses elektriaparaadiga, kusjuures terve värk oli niiviisi seatud, et aparaat pidi sädemeid andma nii pea, kui kell näitas teatud tundi. Oli selge, et siis, kui aparaat oleks korrapäraselt funktsioneerinud, oleks tulnud hirmus plahvatus, mis oleks võinud nõuda palju inimohvreid. Esialgu seisis eriteadlased mõistatuse ees: mispärast midagi ei juhtunud? Mispärast ei tulnud plahvatust, mis oleks peale muu jäljetult hävitanud ka roima tagajärgi? Varsti selgus, et täpselt sellel kellaajal, kui pidi plahvatus sündima kurjategija kavatsuse järgi, pandi linna poolt elektrivoolu andmine osaliselt seisma masinate rikke tõttu. Elektriaparaat aga, millest oli eelpool jutt, oli ühendatud enne elektrivooluga. Juhus hoidis ära hirmsa õnnetuse, juhus sai saatuslikuks kurjategijale. Viimane viibis parajasti Itaalias, kuhu ta oli suutnud — muidugi jälle alibi tõendamiseks — vahepeal jõuda. Aretterimisel ehmus mees niivõrt, et ta oma kuriteod otsekohe üles tunnistas. Sarnane juhus mõjus liig rängasti jultunud mõrtsukale ja ta ei saanud salata kuritegu.

Mõlemad eelkirjeldatud sündmused ei näita veel, missugust tööd peab politsei üldse tegema süüitamiste uurimisel. Need juhtumid ainult näitavad, missuguste abinõude abil tegutsevad kurjategijad, kellel — ja selles seisab sarnaste süüitamiste suur hädaohtlikkus — on aega maailm rahulikuks ettevalmistamiseks kuritööle, mida võib kodus läbi mõelda viimaste

peensusteni. Need juhtumid näitavad ühtlasi ka, missugusel teel ja missugused asjaolud aitavad mõnikord kuritegusid selgitada. Esimene samm tulekahju põhjuste selgitamisel seisab muidugi kindlakstegemises, kust võttis tuli alguse. Kui see on selge, siis on uurimine juba veidi kergem. Tuhk, süsi jne. aitavad kaasa tõeliste põhjuste kindlakstegemisele. Neid aineid võib hästi uurida keemiliselt ja nende abil võib saada tähtsaid andmeid. Kui, näiteks, nupukas ärimees oleks taotlenud sihi kloorhappe kaali ja väävlis-happe abil, oleks tulekahju jäänused siiski võinud avalikuks teha, et tulekahju ei tekkinud loomulikult teel, s. o. juhuslikult.

Kõigil juhtudel on äärmiselt tähtis otsida tulekahju kohast inimeste laipade jäänuseid, põlenud luid jne. Kuid neid ei leita õnneks tihti, sest süüitamisi pannakse toime harilikult raha saamiseks kinnitusseltsidelt. Kui hoone on tulekahju või plahvatuse tagajärjel täitsa hävinenud, siis peavad juba ametnikud uurima nende inimeste elulugu, kellele võis tulekahju kuidagi kasulik olla; just mõne inimese minevik näitab, et tal võiksid või peaksid isegi sidemed olema saladuslikult tekkinud tulekahjuga. Kui kasutatakse elektrivoolu, siis võivad jaama kontrollmõõtjad näidata, millal just kasutati voolu kuritahtlikuks otstarbeks (nagu, näiteks, teises eeltoodud loos). Ikka aga tuleb ametnikul silmas pidada, et juhus — truuim seaduse sõber — tihti appi tuleb, kui ainult mõistetakse aru saada juhuse näpunäidetest.

Mitte väga kaua aja eest tegid Londoni politseile palju peavalu sagedased tulekahjud, mis kõigi oletuste järgi tekkisid süütamisest, mida aga kuidagi ei läinud korda kindlaks teha. Kaks nupukat meest leidsid kergesti süttiva aine: kui sellele tiku abil tuli otsa pandi, tekkis suur tuli, mis pealegi ainest mingit jälgi järel ei jätnud. Mehed kasutasid oma leidust kuritegudeks. Nad läksid ärimeste juure, kelle kohta oli teada, et nad on laia südametunnistusega ja rahakitsikuses. Tehti ettepanek ärimelhe maja või ladu või äriruume jne. süüdata — muidugi vastava kõrge tasu eest, mida tuli maksta pärast kinnitussumma väljamaksmist. Ja tekkisid tulekahjud üksteise järel. Politsei tegi kõigepealt kindlaks, et need tulekahjud alati tabasid raskes rahalises sei-

sukorras olevaid ärimehi ja alati siis, kui ärimehed olid Londonist ära. Pealegi nähti kohtuprotsessides, mis keerlesid kinnitussummade ümber, alati kahte kahtlast isikut. Nende üle seati valve sisse, mis esialgu tulemusi ei annud. Kuid jälle tuli politseile juhus appi. Mehed läksid kord ühte apteeki, korraga tormas üks neist välja üleni leekides: aine oli liig ruttu põlema läinud. Mehe riided kustutati, ta oli nii ehmunud, et ta otsekohe üles tunnistas oma patud.

Elukutselised süütajad on leidnud hulk kõiksuguseid aparate ja sisseseadeid süütamiste toimetamiseks; kasutatakse

mitmesuguseid keemilisi aineid kuritahtlike sihtide kättesaamiseks. Pariisi politsei sai mõne aasta eest ühe itaallase korterist aparadi, mis oli tõesti eeskujulikult teravmeelselt konstrueeritud ja mille headus seisis selles, et aparadi käimapanemiseks polnud vaja kella ega elektrivoolu, pealegi hävines aparaat, mis oli tehtud õhukesest tinast, ise tules. Itaallane pani teiste korraldusel hea maksu eest hulk süütamisi toime ja ainult äraandmine sai mehele saatuslikuks. Kui tal poleks olnud „häid sõpru“, oleks ta ei tea kui kaua võinud veel takistamatult tegutseda ja varandusi hävitada.

Tori r. konstaabel M. Lilienthal 50-aastane.

M. Lilienthal sündis 18. juulil 1880. a. Pärnumaal ja sai hariduse Tahkuranna kihelkonnakoolis. Sundaega teenis L. 1901.—1905. a. ja sai vanem-allohviterina hoolsuse eest hõbeauraha. Politseiteenistusse astus L. ratsapolitseinikuna 1906. a., teenis Tori ja Reiu valdades kuni 1917. a. ja lõpetas vahepeal Petrogradis politseikoerte õpetamise kursused 2. järgu auhinna eest. Enamlaste valitsuse kukutamisel võttis üle Tori ja Vana-Vändra vallavalitsused ja andis need üle seaduslikele võimudele. Praegusel kohal teenib Lilienthal 30. novembrist 1918. a.

Vene valitsuse ajal on Lilienthal saanud järgmised autasud: 1) 1. oktoobril 1906. a. tapsid röövmõrtsukad Tori urjadniku Madis Lauri. Lilienthal, kes tol ajal teenis politseis ratsapolitseinikuna, tabas kaks Lauri tapjat, kes hakkasid sõjariistus temale vastu. Selle vägiteo eest määrati Lilienthal Tori urjadnikuks ja Liivimaa kuberner annetas temale autasuks 25 rubla. 2) 1907. a. tabas Lilienthal Siberist asumiselt ärapõgenenud mitmekordseid kurjategijaid. Selle eest annetas Liivimaa kuberner temale autasuna 25 rubla. 3) 1908. a. sai Lilienthal uppaja päästmise eest auraha. 4) 1908. a. rööviti Pärnus kellelki rahakott ühes rahaga. L. tabas röövli Tori metsas ühes röövitud rahaga. Selle eest määras talle Liivimaa kuberner autasuna 25 rubla. 5) 1915. a. selgitas välja ja tabas L. Reiu piimamehe röövmõrtsukad. Selle eest sai jällegi Liivimaa kubernerilt autasuna 25 rubla. 6) Laitmatu teenistuse eest sai hõbeauraha.

Eesti valitsuse ajal on L. paljastanud mitu suuremat kuritegu ja tabanud kurjategijaid.

Peale oma otsekoheste ülesannete on Lilienthal agaralt võtnud osa Tori kaitseliidu organiseerimisest ja muust kaitseliidu tööst, mis eest temale käesoleval aastal kaitseliidu kotkaristi nõukogu annetas 5. järgu kotkaristi.

Oma ametikohuseid täidab Lilienthal suurima hoole ja enesesalgamisega. Oma ülemuse ees ja kaasteenijate ning kodanikkude keskel seisab juubilar heas lugu pidamises.

Ametlik osa.

Politseivalitsuse direktori käsukirjaga
6. sept. s. a. nr. 13

on Viljandi-Pärnu abiprefektuuri konstaabel Johann Leppik vabastatud ametist oma palvel, arvates 28. augustist s. a.

Piirivalve valitsuse ülema käsukirjaga
15. sept. s. a. nr. 122

on määratud alljärgnevatele ohvitseridele ja üleajateenijatele salakaubitsejate ja salaja üle piiri käijate tabamisel ülesnäida-

tud erilise oskuse, leidlikkuse ja püsivuse eest rahalist autasu: kaptn. Ginemanile, leitn. Krusele ja leitn. Rosbergile — igaühele 80 kr., veltv. Leemetile 30 kr., v. a. o. Ekstale 25 kr., kapr. Poogenile, kapr. Meedelmanile, ream. Roosile, ream. Lompile, n. a. o. Lookenile, kapr. Iisakule ja kapr. Valterile — igaühele 20 kr., v. a. o. J. Kasele 25 kr. ja ohv. aset. Belialsile 30 krooni.

Politseivalitsuses on registreeritud:

1) Nädalaleht „Põltsamaa Uudised“, hakkab ilmuma Põltsamaal, üks kord nädalas; väljaandja ja vastutav toimetaja Reinhold Kamsen.

2) Ajakiri „Vikerkaar“, hakkab ilmuma Tallinnas, üks kord kuus; väljaandja Koolitarvete ja Kirjastusühing „Töökool“, vastutav toimetaja Madis Küla.

3) Ajaleht „Tallinna Uudised“, hakkab ilmuma Tallinnas üks kord nädalas; väljaandja ja vastutav toimetaja Viktor Siiman.

4) Ajaleht „Tallinna Teataja“, ilmub Tallinnas, üks kord nädalas; väljaandja ja vastutav toimetaja Viktor Siiman.

5) „Tallinna Sõnumid“, hakkab ilmuma Tallinnas, üks kord nädalas; väljaandja ja vastutav toimetaja Viktor Siiman.

6) Ajaleht „Uus Aeg“, hakkab ilmuma Tallinnas, üks kord nädalas, igal laupäeval; väljaandja ja vastutav toimetaja August Vakker.

7) Ajaleht „Rahva Side“, hakkab ilmuma Tallinnas, üks kord nädalas; väljaandja ja vastutav toimetaja Adolf Lippo.

8) Ajaleht „Lääne Teataja“, hakkab ilmuma Haapsalus, kaks korda nädalas; väljaandja ja vastutav toimetaja Paul Tamverk.

9) Ajaleht „Läänemaa Teataja“, hakkab ilmuma Haapsalus, kaks korda nädalas; väljaandja ja vastutav toimetaja Paul Tamverk.

10) Ajaleht „Lääne Teated“, hakkab ilmuma Haapsalus, üks kord nädalas; väljaandja ja vastutav toimetaja Jakob Aljas.

11) Ajakiri „Russki Magazin“, hakkab ilmuma Tallinnas, üks kord kuus; väljaandja Israel-Leib Schlieffstein, vastutav toimetaja Sterna Schlieffstein.

12) Ajakiri „Lembitlane“, hakkab ilmuma Tallinnas, üks kord kuus; väljaandja Reserv-sõjaväelaste Ühing, vastutav toimetaja Aleksander Simon.

13) Ajakiri „T. T. G.“, hakkab ilmuma Tartus kaks korda kuus; väljaandja Tartu Tütarlaste Gümnaasium, vastutav toimetaja August Raud.

14) Ajaleht „Külaleht“, hakkab ilmuma Viljandimaal, Kõo vallas, Võhma alevikus, üks kord nädalas; väljaandja Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Arusaare osakond, vastutav toimetaja Theodor Kasper.

15) Ajaleht „Rahva Uudisleht“, hakkab ilmuma Tallinnas, üks kord nädalas; väljaandja ja vastutav toimetaja Johannes Paurmann.

16) Ajakiri „Hiis“, hakkab ilmuma Tallinnas, tarviduse järgi; väljaandja ja vastutav toimetaja Marta-Sophia Utuste.

Politseivalitsuse poolt on antud load:

laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks: Mõisaküla Ühis-panga juhatusele Mõisakülas, Kesk tän. nr. 7, maksvusega 3. septembrini 1931. a., Järva-Jaani Tarvitajateühisuse juhatusele Järva-Jaanis ja Koerus, maksvusega 31. augustini 1931. a., Alfred Jüri p. Jeerikule Pärnus, Jänesselja tän. nr. 17, maksvusega 12. septembrini 1931. a., Karl Johani p. Hansenile Tartus, Kauba tän. nr. 11, maksvusega 4. sept. 1931. a., Karl Friedrichi p. Kesküllile Kuresaares, Turu tän. nr. 1, maksvusega 10. sept. 1931. a., Piliistvere Laenu-Hoiu Ühisuse juhatusele Piliistveres, maksvusega 28. juul. 1931. a., Karl Reinu p. Jürmanile Põltsamaal, Lossi tän. nr. 5, maksvusega 14. aug. 1931. a., Robert Iisaku p. Verevile Antsla alevis, Jaani tän. nr. 2, maksvusega 24. juulini 1931. a., Otepää Tarvitajateühisuse juhatusele Otepää alevis, Turg nr. 13, maksvusega 21. augustini 1931. a., Roland Moritsa p. Abelile Kanepis, maksvusega 18. augustini 1931. a., Avelinius Matsi p. Tõnissonile Türil, Jaama tän. nr. 17, maksvusega 3. augustini 1931. a., Otto Fritsi p. Pintmannile Räpinas, maksvusega 24. juulini 1931. a., Friedrich Hansu p. Lutsule Jõhvis, Narva tän. nr. 5, maksvusega 2. juulini 1931. a., Gustav Hansu p. Mätlikule Tapal, Pikk tän. 20, maksvusega 30. augustini 1931. a. ja Karl Tõnise p. Sirgole Kallaste alevis, Tartu tän. nr. 25, maksvusega 9 augustini 1931. a.

Laskemoonaga kauplemiseks: Halliste Majandusühisuse juhatusele Abjas, maksvusega 22. aug. 1931. a.

Politseivalitsuse direktori otsusega on tühistatud:

Mõisakülas, Kiikri tän. nr. 13 elutseva Mart Johani p. Oksermani ja Vasalemma jaamas elutseva Rudolf Jaani p. Heide

laskeriistaload; Karksi vallas elutsevate Hans Henu p. Tõrvandi, Peeter Jaagu p. Sarapi ja S. Kõpu vallas, Kooliojal elutseva Jaan Jüri p. Kase laskeriistaload jahipüüsi hoidmise ja kandmise osas.

Küsimusi ja kostmisi

Tellija R. Küsimus. Kas on politseil õigus isikut, kes juhib jõuvankrit-veoautot üldiseks kasutamiseks 2. liigi juhtimisloaga, seaduse rikkumise ilmsikstulekul, jõuvankrilt sundida lahkuma ja jätta jõuvanker teele (kuni vastava loaga isiku kohalekutsumiseni, kes võib jõuvankrit juhtida.).

Vastus. Seadused ja määrused sellele küsimusele otsekohest vastust ei anna ja politsei peaks siin talitama inimeste huvide ja julgeoleku kindlustamise seisukohalt. Näiteks maal oleks raske

sundida juhti lahkuma, kui teist kohal ei ole, ja jätta reisijad ning kraam teele; sel juhul tuleks juhile lubada autot juhtida sihtkohani. Linnas, kus liiklemine keerulisem ja seetõttu õnnetusjuhtumite võimalused suuremad, tuleks katsuda leida teine juht, kes auto viiks sihtkohta.

Kirjavastusi.

M. L. „Uue isikutõestamise ja liikumise seaduse elluviimisest“ kahjuks ei lähe.

Mats. Teie kirjatöö ei lähe.

Väljaandja: **Kohtu- ja siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.**

Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**

Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s i .

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised tunnistused:

- Linverk,** Eduard Jakobi poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 2962, välja antud 1. diviisi tagavara-pataljoni ülemalt 19. 3. 20 a. (44099)
- Abram,** Jüri, hobusepass nr. 236, välja antud Seliste vallavalitsuselt.
- Hobusepass** nr. 116, välja antud Vigala vallavalitsuselt 30. 4. 24 a.
- Kuus,** Robert Jüri poeg, hobusepass nr. 56, välja antud Vastse-Otepää vallavalitsuselt 23. 11. 25 a.
- Suija,** Johannes, laskeriistaluba nr. 123, välja antud Võru-Petseri prefektilt 13. 4. 1927 a. — maksvuse tähtaeg lõppes 21. 4. 30 a. (44152)
- Unt,** August, kaitseväest vabastamise tunnistus.
- Võsu,** Rudolf Jaani poeg, laskeriista kandmise luba nr. 166, välja antud Tartu-Valga prefektilt 14. 4. 27 a.
- Holm,** Anton Jaani poeg, Pärnu panga hoiupilet 200 krooni peale, välja antud 22. 7. 26 a. nr. 5562. (44162)

- Kiil,** Mart Jüri poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus.
- Killak,** Richard Gustavi poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 869, välja antud 2. diviisi suurtükiväe 2. grupi ülemalt 1. 10. 25 a. (44160)
- Härm,** Vassili Filipi poeg, sõjaväest vabastamise tunnistuse dublikaat nr. 1341, välja antud Petseri maakonna rahvaväe ja K. L. ülemalt 7. 11. 24 a.
- Habiht,** Jakob Jaani poeg, hobusepass nr. 82, välja antud Tägepera vallavalitsuselt 17. 9. 20 a. (44151)
- Prussakov,** Aleksander Trofimi poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 170, välja antud Viru maakonna rahvaväe ülemalt 28. 1. 21 a.
- Lätt,** August Jaagu poeg, välja antud sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 893, välja antud 12. väljapatarei ülemalt 30. 3. 20 a. (14398)
- Moppel,** Nikolai Mardi poeg, välja antud sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 14398, välja antud 6. jalaväepolgu ülemalt 28. 4. 20 a.

- V a r m, Jüri Jaani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 99/2710, välja antud Sakala jalaväerügemendi ülemalt 30. 9. 26 a.
- M ä e o t s, Johannes Johani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 1839, välja antud 2. ratsapolgu ülemalt 8. 4. 20 a.
- T r e u m u t h, Vladimir Daaveti poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 52, välja antud Soomusrongide brigaadi staapiülemalt 31. 3. 23 a.
- Z i m m e r, Johannes Ado poeg, laskeriista luba nr. 4285, välja antud Tartu-Valga prefektilt 21. 2. 27 a.
- G a m s, Eduard Andruse poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus, välja antud 3. diviisi staabist.
- S a u l e p, Jaan Tõnise poeg, hobusepass nr. 19, välja antud Esna vallavalitsuselt 17. 4. 21 a.
- B e z u b o v, Ermolai, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 5657.
- P o o l a k e s e, Aleksander, maasaamise tunnistus nr. 7889²⁷.
- S o r i, Hugo, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 30036.
- D u b i n, Rafail Hatskeli poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 185, välja antud Sõjaväe keskhaigemaja ülemarstilt 20. 1. 28 a. (22262)
- K i i v i t s, Eduard Jaani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 9625, välja antud Harju kaitsevähingkonna ülemalt 10. 10. 27 a. (636)
- K ü t t i s, Jaan Jüri poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus, välja antud Väljapatarei nr. 2 ülemalt 30. 8. 20 a. (933)
- K a b r i t s, Eduard Mardi poeg, välja antud sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 3191, välja antud Harju maakonna rahvaväe ülemalt 14. 2. 21 a. (1016)
- L i n g v i s t, Gustav Johani poeg, kaitsevähing vabastamise tunnistus nr. 233, välja antud Harju maak. rahvaväe ülemalt 11. 1. 21 a. (23881)
- J ü r m a n n, Friedrich Mihkli poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 1415, välja antud Harju maakonna rahvaväelaste registreerimisbüroo ülemalt 15. 2. 19 a. (23882)
- L a a t s, Karl Jaagu poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 121, välja antud Rahumäe vangilaagri ülemalt 15. 5. 20 a. (23883)
- K a l m s, August Jakobi poeg, E. V. välispass nr. 4895, välja antud politsei peavalitsuselt 4. 9. 25 a. (23888)
- S ü s s l i c h, Jaan Mihkli poeg, kaitsevähing vabastamise tunnistus nr. 11789, välja antud Harju maakonna rahvaväe ülemalt 30. 10. 24 a. (23884)
- M a r q u a r t, Gustav-Leopold Villemi p., sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 11182, välja antud Harju maakonna rahvaväe ülemalt 14. 6. 21 a. (23886)
- P i n k o v s k y, Leo Karli poeg, sõjaväest vabastamise tunnistuse dubrikaat nr. 2832, välja antud Viru kaitsevähingkonna ülemalt 6. 7. 29 a. (23887)
- L i l l e r, Ferdinand Jakobi poeg, laskeriistaluba nr. 950, välja antud Tallinna-Harju prefektilt 31. 5. 28 a. — maksuv-sega 28. 5. 31 a., millel registr. rev. 115187- kaliiber 7,65.
- O m b s, August Priido poeg, kaitsevähing vabastamise tunnistus nr. 112, välja antud 2. soomusrongi rügemendi ülemalt 2. 9. 24 a. (23890)
- L ä s l o, Kaytar, Ungari riigi poolt välja antud pass. (23893)
- G u s t a v s o n, Jaan, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 2803, välja antud 1. ratsapolgu ülemalt 10. 4. 20 a. (24098)
- K i r s, Priidu, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 10092, välja antud Lääne rahvaväe ja K. L. ülemalt 6. 11. 20 a. (13800)
- M ä g i, Robert Mihkli poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 3521, välja antud 10. jalaväe pataljoni ülemalt 16. 10. 1926 a. (24802)
- P ö l d, Villem, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 9992, välja antud Läänemaa rahvaväe ülemalt 6. 11. 20 a. (24807)
- T a k k i s, Johannes, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 3226, välja antud Tallinna tagavara-pataljoni ülemalt 1. 3. 1919 a. (24812)
- M ä g i, Rudolf, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 6712, välja antud 10. jalaväe rügemendi ülemalt 30. 9. 23 a. (24815)
- S i l d e, Oskar Mihkli poeg, Tartu ülikooli lõputunnistus nr. 8539, välja antud 23. 10. 25 a. (24819)
- T i k k e r, Anton Peetri poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 3244, välja antud 10. jalaväe rügemendi ülemalt 3. 10. 26 a. (24822)
- P i l p a k, Rudolf Gustavi poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 3476, välja antud Naissaare komandandilt 16. 9. 1920 a. (24826)
- H u r t, Aleksander, E. V. välispass nr. 6451, välja antud politsei peavalitsuselt 12.11. 25 a. (25759)

- L i i k**, Albert, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 20189, välja antud Harju maakonna rahvaväe ja K. L. ülemalt 29. 9. 22 a. (24841)
- H a u s b e r g**, Joonas, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 6790, välja antud 10. jalaväe rügemendi ülemalt 30. 9. 1923 a. (24843)
- M e t s**, Aleksei, hobusepass nr. 22, välja antud Meremäe vallavalitsuselt 18. 2. 1922 a. — Feodor Metsik'u nimele. (25030)
- N e n j u k o v**, Feodor, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 7104, välja antud Harju maakonna rahvaväe ja K. L. ülemalt 10. 3. 23 a. (25346)
- J e v r e j e v**, Ivan, sõjaväest vabastamise tunnistuse dublikaat nr. 1151, välja antud Petseri kaitsevääringkonna ülemalt 6. 10. 27 a. (25351)
- S i i r a k**, Samuel, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 31510, välja antud Harju maakonna rahvaväe ja K. L. ülemalt 30. 11. 20 a. (25352)
- O t s**, Eduard, autonumber nr. A—815. (25354)
- V ä l j a o t s**, Julius, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 1073, välja antud Harju maakonna rahvaväe ja K. L. ülemalt 23. 1. 21 a. (25356)
- P l u g m a n n**, Johannes Hindreku poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus, välja antud Harju maakonna rahvaväe komisjonilt. (44088)
- Varbola piimatalituse ühingu põhikiri, registreeritud Tallinna-Haapsalu rahukogult 7. 3. 23 a. nr. 71. (44089)
- Karitsa masinatarvitajate ühisuse põhikiri, registreeritud Rakvere-Paide rahukogult 18. 6. 21 a. (44158)
- R e e s e v**, Julius Miina poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 11079, välja antud 6. jalaväe rügemendi ülemalt 1. 10. 23 a. (24990)
- S ä g a**, Bernhard, keskkooli lõputunnistus nr. 363, välja antud Valga Reaalkoolist 30. 5. 16 a. (44161)
- K o r e n e v**, Ivan Feodori poeg, Nanseni pass nr. 1680/1649, välja antud politsei peavalitsuselt 22. 1. 24 a. (44169)
- K i i s l a**, Leonhard Danieli poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 8920, välja antud korraldusvalitsuselt 1.9. 20 a.
- L e h t s**, Meinhard Abeli poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 2872, välja antud 1. diviisi staabi ülemalt 30. 11. 23 a. (44173)
- K e s k p a i k**, August Mikhkli poeg, reservi tunnistus nr. 201, välja antud distsipliinaar-kompanii ülemalt 31. 12. 21 a.
- L e e m v a l d**, Otto poeg, reservi tunnistus nr. 11383, välja antud Viljandi maakonna rahvaväe ja Kaitse Liidu ülemalt 18. 10. 20 a.
- K u n g u s**, Rudolf Johani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 425, välja antud Aegnasaare kom. ülemalt 5. 1. 20 a.
- K u k k**, Richard Augusti poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 3001, välja antud Viru kaitseväe ringkonna ülemalt 1. 10. 25 a.
- T i i s l e r**, Ott Jaani poeg, laskeriista luba nr. 1054, välja antud Võru-Petseri prefektilt 15. 10. 29 a. (44175)
- L i l i e n b l a t t**, Aleksander Jaani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 718, välja antud Rannavalve ujuvate abinõude osakonna juhatajalt 28. 2. 21 a. (44176)
- V o l k o v**, Grigor Tihoni poeg, Nanseni pass nr. 15152/32817, välja antud politsei peavalitsuselt 3. 1. 25 a.
- P u n d e r**, August Mikhkli poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 522, välja antud kindluse 2. suurtükigrupi ülemalt 4. 5. 22 a.
- T o m s o n**, Aleksander Johani poeg, rahvaväest vabastamise tunnistus nr. 8200, välja antud ratsarügemendi ülemalt 1. 9. 23 a.
- I r d l a**, Mihail Vassili poeg, rahvaväest vabastamise tunnistus nr. 1732, välja antud Petseri kaitseväe ringkonna ülemalt 26. 1. 28 a.
- P a j u**, Marie, hobusepass nr. 16, välja antud Tallinna linna politsei 5. jaosk. ülemalt 17. 12. 26 a.
- F e o d o r o v a**, Ekaterina, Nanseni pass, välja antud politsei peavalitsuselt 1920 a.
- V e r l i s**, Karl Jakobi poeg, laskeriista luba nr. 615, välja antud Tartu-Valga prefektilt 20. 5. 27 a.
- S c h e i n**, Jossel Herts'i poeg, hobusepass nr. 137, välja antud Esna vallavalitsuselt 29. 12. 20 a.
- N a u t s**, Endel Peetri poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 426, välja antud Tartu kaitseväe ringkonna ülemalt 6. 9. 29 a.
- I l v e s**, Emil Peetri poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 86, välja antud Viljandi maakonna rahvaväe komisjoni ülemalt 20. 12. 18 a.
- L i g i**, Otto Jaani poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 5400, välja antud Piirivalve valitsuse ülemalt 31. 12. 27 a.

- Šankovsky, Oskar Karli poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 1219, välja antud 3. diviisi suurtükiväe ülemalt 30. 8. 28 a.
- Pjaptin, Ugur, hobusepass. (46)
- Hirv, Voldemar, laskeriista luba nr. 17, välja antud Võru-Petseri abiprefektilt 29. 2. 29 a. (285)
- Skarin, Sergei, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 5312, välja antud Tallinna kalevi pataljoni ülemalt 14. 9. 20 a. (331)
- Balaganov, Peeter, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 670/3843, välja antud 1. diviisi intendandi ülemalt 29. 4. 22 a. (332)
- Lõhmus, Peeter Adami poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 11, välja antud Valga kaitseväe ringkonna ülemalt 7. 2. 22 a. (4388)
- Rosenberg, Alfred Eduardi poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 6674, välja antud Lennuroodu ülemalt 14. 12. 20 a. (4391)
- Oidermann, Hans Madise poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 28569, välja antud 6. jalaväe rügemendi ülemalt 18. 12. 20 a. (4394)
- Blumfeldt, Richard Mihkli poeg, kindral Laidoneri nimelise invaliidide kapitali korjandusleht nr. 153. (4400)
- Põldsam, Jüri, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 9519, välja antud 1. jalaväe rügemendi ülemalt 19. 5. 21 a. (17508)
- Põldsam, Jüri, laskeriista luba nr. 1808, välja antud Viljandi-Pärnu abiprefektilt 31. 10. 28 a. (17509)
- Tehvand, Johan, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 802, välja antud Pärnu kaitseväe ringkonna ülemalt 3. 7. 19 a. (17511)
- Juhanson, Jüri, laskeriista luba nr. 1611, välja antud Viljandi-Pärnu abiprefektilt 4. 10. 28 a. (17515)
- Jürgenson, Anna, välispass nr. 1531, välja antud politsei peavalitsuselt 29. 6. 29 a. (21331)
- Maddison, Nelly Johani tütar, Tartu ülikooli üliõpilaskaart nr. 2477, välja antud 12. 9. 21 a. (24191)
- Adamson, Oskar Johani poeg, välispass Eesti konsulilt Antwerpenis 1928 a. (24196)
- Kotkas, Meta Adolfi tütar, välispass nr. 2134, välja antud politsei peavalitsuselt 12. 7. 29 a. (24197)
- Lam, Kristjan, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 1864, välja antud Harju maakonna rahvaväe ja K. L. ülemalt 31. 1. 21 a. (25364)
- Rahnel, Peeter, kaitseväest vabastamise tunnistuse dublikaat nr. 13735, välja antud Harju kaitseväe ringkonna ülemalt 19. 12. 28 a. (25364)
- Hennoch, Gustav, kaitseväest vabastamise tunnistus. (25371)
- Laurmann, Johannes Aleksandri poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 1278, välja antud Viru maakonna rahvaväe ülemalt 20. 11. 20 a.
- Vilbu, Leopold Jüri poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus.
- Kalamees, Abram Jaani poeg, rannasõidu kapteni diploma, välja antud Vene Mereministeeriumilt 1914. a.
- Josev, Grigori Pauli poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 5064, välja antud Kaitseväe ringkonna ülemalt 25. 8. 28 a.
- Minajev, Georg Georgi poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus, välja antud 1. jalaväe rügemendi ülemalt.
- Tamm, August Josepi poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 5711, välja antud 7. jalaväe rügemendi ülemalt 3. 9. 24 a.
- Nikolski, Ivan, sõjaväest vabastamise tunnistuse dublikaat nr. 1443, välja antud Petseri kaitsevääringkonna ülemalt 7. 2. 29 a. (8389)
- Gutman, August Adami poeg, paadi „Linnea“ tunnistus nr. 76, välja antud Paldiski tolliametilt 5. 1. 29 a. (8391)
- Ülenõmm, Mart, hobusepass nr. 99, välja antud Laitse vallavalitsuselt 12. 1. 21 a. (8392)
- Puuman, Madis, hobusepass nr. 166, välja antud Paldiski politseijaoskonnast 19. 1. 21 a. (8397)
- Veidenstrauch, Johannes Kristjani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 10556, välja antud Harju kaitsevääringkonna ülemalt 31. 5. 21 a. (8400)

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

- Leevik, Paul, välja antud Kopli jaoskonna politsei abikomissarilt 2. 2. 27 a. nr. 1095. (25765)
- Seemiskar, Paul, välja antud Kurna vallavalitsuselt 23. 12. 19 a. nr. 32. (25766)

- Kudeberg, Luise, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 19. 6. 1924 a. nr. 855. (25767)
- Liigman, Peeter, välja antud Tallinna 3. jaoskonna politseikomissariilt 19. 2. 1929 a. nr. 1775. (25768)
- Luiga, Jaak, välja antud Tallinna linna politsei 5. jaoskonna ülemalt 6. 5. 24 a. nr. 671. (25769)
- Runge, Jaan Mardi poeg, välja antud Kaiu vallavalitsuselt 14. 3. 25 a. nr. 98. (25827)
- Veeting, Hans Matsi poeg, välja antud Kabala vallavalitsuselt 19. 7. 27 a. nr. 21. (25828)
- Otten, August Johani poeg, välja antud Juuru vallavalitsuselt 29. 11. 23 a. nr. 129. (25829)
- Rammus, Marie Jaani tütar, välja antud Hageri vallavalitsuselt 27. 10. 22 a. nr. 23. (25830)
- Rüüter, Johannes Jaani poeg, välja antud Juuru vallavalitsuselt 21. 9. 20 a. nr. 1431. (25831)
- Mesila, Gustav Gustavi poeg, välja antud Kohila vallavalitsuselt 8. 12. 19 a. nr. 160. (25832)
- Tigane, Leena Hindreku tütar, välja antud Aleksandri vallavalitsuselt 12. 7. 1923 a. nr. 46. (44155)
- Koll, August Kustasi poeg, välja antud Kuksema vallavalitsuselt 16. 3. 28 a. nr. 1156.
- Laban, Albrecht Jüri poeg, välja antud Võhmuta vallavalitsuselt 1. 4. 20 a. nr. 423.
- Reesev, Julius Miina poeg, välja antud Koigi vallavalitsuselt 27. 8. 21 a. nr. 136.
- Maaslieb, Hilda Gustavi tütar, välja antud Nõmküla vallavalitsuselt 28. 12. 1927 a. nr. 208. (24990)
- Nordberg, Jaan-Arnold Jaani poeg, välja antud Võhmuta vallavalitsuselt 7. 11. 1925 a. nr. 322. (24991)
- Lemberg, Arnold Aleksandri poeg, välja antud Esna vallavalitsuselt 6. 11. 28 a. nr. 119. (24992)
- Põdra, Rudolf, Hansu poeg, välja antud Koigi vallavalitsuselt 24. 12. 20 a. nr. 471. (24993)
- Argebusch, Marie Juhani tütar, välja antud Kuksema vallavalitsuselt 12. 3. 1919 a. nr. 355. (24994)
- Õunmann, August Karli poeg, välja antud Roela vallavalitsuselt nr. 530.
- Reiman, Selma Matsi tütar, välja antud Pärnu linna politsei ülemalt 21. 8. 23 a. nr. 1631. (44163)
- Tarum, Friedrich Mihkli poeg, välja antud Maidla vallavalitsuselt 10. 1. 27 a. nr. 666.
- Herbst, Elfriede-Alviine Siimoni tütar, välja antud Krüüdneri vallavalitsuselt 26. 8. 21 a. nr. 603.
- Allik, Johannes Jaani poeg, välja antud Pada vallavalitsuselt 12. 12. 24 a. nr. 365.
- Kurnošov, Andrei Nikolai poeg, välja antud Peipsiäärse vallavalitsuselt 10. 5. 20 a. nr. 1518. (44167)
- Toodeskiri, Gustav Jakobi poeg, välja antud Kastre-Võnnu vallavalitsuselt 5. 12. 19 a. nr. 36.
- Mittal, Elisabeth Georgi tütar, välja antud Lustivere vallavalitsuselt 31. 12. 19 a. nr. 506. (44168)
- Paidrasson, Kusta Jüri poeg, välja antud Vastse-Kuuste vallavalitsuselt 23. 12. 19 a. nr. 166.
- Reigas, Aleksander Tiina poeg, välja antud Peetri vallavalitsuselt 25. 4. 22 a. nr. 1570.
- Tabur (sünd. Mullikas), Adele Antoni tütar, välja antud Kabala vallavalitsuselt 16. 9. 22 a. nr. 118. (44170)
- Nikk, Liina Jaani tütar, välja antud Kabala vallavalitsuselt 5. 1. 20 a. nr. 313. (44171)
- Priidik, Jakob Anna poeg, välja antud Laiksaare vallavalitsuselt 13. 6. 27 a. nr. 86. (44172)
- Vanthal, Ursula Eduardi tütar, välja antud Tartu 1. jaoskonna politseikomissariilt 7. 5. 26 a. nr. 466.
- Kanger, Jaan Jüri poeg, välja antud Vana-Roosa vallavalitsuselt 29. 10. 24 a. nr. 137.
- Vaademann, Marta Johannese tütar, välja antud Aaspere vallavalitsuselt 16. 12. 19 a. nr. 802.
- Kreel, August Mihkli poeg, välja antud Undla vallavalitsuselt 10. 7. 27 a. nr. 1397.
- Käba, Anna Joosepi tütar, välja antud Roela vallavalitsuselt 18. 12. 19 a. nr. 437.
- Utsal, Mihkel Märdi poeg, välja antud Laeva vallavalitsuselt 21. 6. 29 a. nr. 37.
- Tamm, Frieda Juhani tütar, välja antud Iisaku vallavalitsuselt nr. 456. (44178)
- Matson, Julius Friedrichi poeg, välja antud Tudulinna vallavalitsuselt 22. 4. 25 a. nr. 89/209788. (44179)
- Rikaste, Peeter, välja antud Mäe vallavalitsuselt 13. 6. 24 a. nr. 688. (203)

- Frischmann, August Karli poeg, välja antud Rakvere vallavalitsuselt 10. 6. 22 a. nr. 1566.
- Kungus, Rudoif Johani poeg, välja antud Urvaste vallavalitsuselt 5. 1. 20 a. nr. 425.
- Vikat, Martin Joosepi poeg, välja antud Ambla vallavalitsuselt 6. 9. 29 a. nr. 1982.
- Arro, Voldemar Antoni poeg, välja antud Jõhvi vallavalitsuselt 1. 12. 19 a. nr. 44.
- Tiisler, Ott Jaani poeg, välja antud Uue-Antsla vallavalitsuselt 15. 6. 28 a. nr. 435. (44180)
- Kaio (sünd. Uus), Ella Gustavi tütar, välja antud Sootaga vallavalitsuselt 12. 2. 25 a. nr. 289.
- Sepp, Martin Johani poeg, välja antud Jõgeva vallavalitsuselt 3. 6. 20 a. nr. 983. (44177)
- Viitung, Eveliine Tooma tütar, välja antud Vohnja vallavalitsuselt 30. 12. 19 a. nr. 129.
- Leppasaar, Leonhard Andrese poeg, välja antud Roela vallavalitsuselt 13. 12. 21 a. nr. 882.
- Veiler, Miina.
- Härmson, Karl Jaani poeg, välja antud Meeksi vallavalitsuselt 17. 1. 23 a. nr. 109.
- Härmson, Liine Joosepi tütar, välja antud Meeksi vallavalitsuselt 30. 4. 24 a. nr. 551.
- Bergmann, Johan Jüri poeg, välja antud Kambja vallavalitsuselt 29. 1. 29 a. nr. 22/16.
- Lätt (Lätti), Ella Kusta tütar, välja antud Kambja vallavalitsuselt 14. 3. 22 a. nr. 84.
- Sarvin (Saavin), Parfei Abrami poeg, välja antud Haaslava vallavalitsuselt 20. 12. 19 a. nr. 92.
- Rõbinkov, Kliman Vassili poeg, välja antud Kastre-Võnnu vallavalitsuselt 9. 4. 26 a. nr. 1002.
- Herkaü, Verner, välja antud Tallinna 4. jaoskonna politseikomissariilt 9. 4. 27 a. nr. 59.
- Peterson, Julie-Therese, välja antud Tallinna linna politsei 4. jaoskonna ülemalt 24. 1. 20 a. nr. 10023.
- Seider, Anna, välja antud Tallinna linna politsei 5. jaoskonna ülemalt 11. 12. 19 a. nr. 2679.
- Feldmann, Minni-Kristine, välja antud Tallinna linna politsei 4. jaoskonna ülemalt 19. 6. 22 a. nr. 17906.
- Künkman, Tiina, välja antud Tallinna linna politsei 4. jaoskonna ülemalt 3. 1. 19 a. nr. 4964.
- Paju, Marie, välja antud Tallinna linna politsei 4. jaoskonna ülemalt 23. 3. 21 a. nr. 15648.
- Kattel, Eduard, välja antud Tallinna linna politsei 4. jaoskonna ülemalt 9. 12. 21 a. nr. 16972.
- Jakobi, Johan, välja antud Türi jaoskonna politsei-abikomissariilt 11. 3. 27 a. nr. 14.
- Reinap, Evald, välja antud Tallinna 2. jaoskonna politseikomissariilt 8. 3. 28 a. nr. 1997.
- Lane, Artur, välja antud Tallinna linna politsei 4. jaoskonna ülemalt 19. 12. 25 a. nr. 2504.
- Matsum, Rudolf, välja antud Tallinna linna politsei 4. jaoskonna ülemalt 30. 1. 25 a. nr. 336.
- Kruus, Robert, välja antud Tallinna 4. jaoskonna politseikomissariilt 1. 11. 27 a. nr. 1294.
- Malten, Johannes, välja antud Tallinna 4. jaoskonna politseikomissariilt 3. 6. 29 a. nr. 241.
- Riisman, Arnold, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 20. 10. 24 a. nr. 4127.
- Rusakov, Vassili Vladimiri poeg, välja antud Skarjatina vallavalitsuselt 16. 2. 21 a. nr. 437.
- Podegrad, Hendrik Mooritsa poeg, välja antud Karula vallavalitsuselt 31. 12. 19 a. nr. 335.
- Kaunis, Johan Johani poeg, välja antud Laatre vallavalitsuselt 20. 7. 27 a. nr. 48.
- Oinas, Karl Jakobi poeg, välja antud Kuigatsi vallavalitsuselt 19. 12. 19 a. nr. 140.
- Uibu, Miili Jakobi tütar, välja antud Kuigatsi vallavalitsuselt 19. 12. 19 a. nr. 221.
- Hannus, Aleksander Linnardi poeg, välja antud Tsooru vallavalitsuselt 24. 1. 20 a. nr. 454.
- Vildo, Valter Johani poeg, välja antud Kasaritsa vallavalitsuselt 12. 1. 26 a. nr. 2.
- Jakobson, Leo Hermani poeg, välja antud Valga maakonna politsei ülemalt 15. 12. 24 a. nr. 696.
- Verlis, Karl Jakobi poeg, välja antud Kaagjärve vallavalitsuselt 28. 1. 27 a. nr. 367.

- Valdmann, Märt Juhani poeg, välja antud Valga linna politsei ülemalt 29. 1. 20 a. nr. 6216.
- Mölder, Jenny Peetri tütar, välja antud Valga linna politsei ülemalt 31. 12. 19 a. nr. 3179 — Jenny Ahi nimele.
- Rebane, Anna Marie, välja antud Valga maakonna politsei ülemalt 10. 4. 24 a. nr. 191.
- Kelk, Kristine Reinu tütar, välja antud Valga maakonna politsei ülemalt 9. 12. 19 a. nr. 933.
- Juhanson, Liis Märdi tütar, välja antud Tarvastu vallavalitsuselt 27. 5. 20 a. nr. 1206.
- Lukas, Rosalie Madise tütar, välja antud Olustvere vallavalitsuselt 18. 12. 19 a. nr. 114.
- Mitt, Kusta Andrese poeg, välja antud Vana-Tänasilma vallavalitsuselt 19. 12. 19 a. nr. 158.
- Mitt, Maali Märdi tütar, välja antud Vana-Tänasilma vallavalitsuselt 30. 12. 19 a. nr. 501.
- Mälik, Maria Jaagu tütar, välja antud Vana-Võidu vallavalitsuselt 15. 12. 19 a. nr. 274.
- Novasson, Liisa Ado tütar, välja antud Tarvastu vallavalitsuselt 26. 2. 20 a. nr. 1379.
- Sander, Jüri Jüri poeg, välja antud Sür-gavere vallavalitsuselt 18. 12. 19 a. nr. 383.
- Sankovsky, Oskar Karli poeg, välja antud politseikomissariilt Viljandis 24. 3. 27 a. nr. 3770.
- Sarv, Hans Geörgi poeg, välja antud Tuhalaane vallavalitsuselt 27. 3. 29 a. nr. 178.
- Tirro, Johan Hansu poeg, välja antud Tuhalaane vallavalitsuselt 4. 11. 28 a. nr. 151.
- Tõnisson, Mari Kadri tütar, välja antud Suure-Kõpu vallavalitsuselt 14. 12. 19 a. nr. 224.
- Ventsel, Oskar Tõnise poeg, välja antud Taevere vallavalitsuselt 24. 10. 28 a. nr. 116.
- Brenkin, Jelisar Aleksandri poeg, välja antud Skarjatina vallavalitsuselt 31. 5. 28 a. nr. 1354/618486.
- Matjusin, Konstantin, välja antud Kulje vallavalitsuselt 10. 2. 23 a. nr. 86. (304)
- Obvalov, Pavel, välja antud Satslerinna vallavalitsuselt 5. 4. 29 a. nr. 183. (321)
- Budilov, Sergei, välja antud Kulje vallavalitsuselt 15. 12. 22 a. nr. 9. (305)
- Listov, Elena, välja antud Kulje vallavalitsuselt 13. 4. 23 a. nr. 762. (330)
- Laapin, Vassili, välja antud Satslerinna vallavalitsuselt 9. 12. 24 a. nr. 341. (435)
- Vagase, Dimitri, välja antud Slobodka vallavalitsuselt 17. 2. 20 a. nr. 2085. (434)
- Lüdig, Valentin, välja antud Pärnu linna politsei ülemalt 6. 12. 19 a. nr. 4061. (4389)
- Valter, Teodor Mardi poeg, välja antud Vee vallavalitsuselt 16. 11. 23 a. nr. 67. (4390)
- Kiirats, Mari Mardi tütar, välja antud Tõstamaa vallavalitsuselt 4. 5. 20 a. nr. 618. (4392)
- Tohver, Peeter Andrese poeg, välja antud Sauga vallavalitsuselt 18. 12. 19 a. nr. 172. (4393)
- Oiderman, Hans Madise poeg, välja antud Seliste vallavalitsuselt 4. 6. 25 a. nr. 81. (4394)
- Pötker, Liisa Tõnise tütar, välja antud Pärnu maakonna linna politsei jaoskonnast 24. 9. 26 a. nr. 1372. (4396)
- Allik, Marie Mihkli tütar, välja antud Kihnu vallavalitsuselt 16. 6. 22 a. nr. 346. (4397)
- Jaanusson, August Hendriku poeg, välja antud Raudteepolitsei abikomissariilt Tallinnas 16. 2. 28 a. nr. 185. (4398)
- Vuurman, Jaan Jaani poeg, välja antud Rääma vallavalitsuselt 1919 a. nr. 481. (4399)
- Baum, Vassili, välja antud Audru vallavalitsuselt 11. 5. 26 a. nr. 19. (17504)
- Preis, Jüri, välja antud Audru vallavalitsuselt 8. 1. 25 a. nr. 254. (17505)
- Kesküla, Aleks., välja antud Maasi vallavalitsuselt 6. 4. 23 a. nr. 45. (17506)
- Põldsam, Jüri, välja antud Audru vallavalitsuselt 1. 11. 23 a. nr. 109. (17507)
- Joosti, Marie, välja antud Audru vallavalitsuselt 12. 9. 22 a. nr. 618. (17510)
- Killing, Amanda, välja antud Audru vallavalitsuselt 26. 10. 23 a. nr. 627. (17512)
- Strikholm, Jaan, välja antud Seliste vallavalitsuselt 22. 2. 21 a. nr. 1182. (17513)
- Juhanson, Jüri, välja antud Audru vallavalitsuselt 2. 8. 26 a. nr. 52. (17514)

- Tiidu, Peeter, välja antud Audru vallavalitsuselt 30. 1. 20 a. nr. 147. (17516)
- Artsischevski, Aleksander, välja antud Tallinna linna politsei 1. jaoskonna ülemalt 12. 1. 23 a. nr. 250. (21326)
- Valdman, Jüri, välja antud Tallinna linna politsei 4. jaoskonna ülemalt 7. 1. 20 a. nr. 4041. (21327)
- Vants, August, välja antud Kopli politsei jaoskonna ülemalt 25. 2. 24 a. nr. 102. (21328)
- Gröön, Veronika, välja antud Kopli politsei jaoskonna ülemalt 10. 6. 22 a. nr. 607. (21329)
- Käbala, Maria, välja antud Kopli jaoskonna politseikomissariilt 17. 4. 29 a. nr. 17. (21330)
- Trumpf, Georg, välja antud Tallinna linna politsei 4. jaoskonna ülemalt 5. 5. 25 a. nr. 1116. (21332)
- Schvan, Julie, välja antud Kopli jaoskonna politseikomissariilt 18. 1. 27 a. nr. 824. (21333)
- Jaenberg, Johannes, välja antud Kopli jaoskonna politseikomissariilt 21. 2. 27 a. nr. 1346. (21334)
- Timofejev, Aleksander, välja antud Mustvee alevivalitsuselt 12. 7. 27 a. nr. 142. (21335)
- Martjak, Melanie, välja antud Tallinna linna politsei 1. jaoskonna ülemalt 17. 12. 1919 a. nr. 4870. (21455)
- Liik, Nikolai, välja antud Muhu-Suure vallavalitsuselt 7. 6. 21 a. nr. 59. (21456)
- Siig, Maria, välja antud Tallinna linna politsei 1. jaoskonna ülemalt 19. 5. 25 a. nr. 1268. (21457)
- Schönberg, Anton, välja antud Tallinna linna politsei 1. jaoskonna ülemalt 26. 1. 25 a. nr. 233. (21458)
- Allik, Adele, välja antud Tallinna linna politsei 5. jaoskonna ülemalt 10. 1. 25 a. nr. 89. (21459)
- Horn, Kristjan, välja antud Raudteede politsei ülemalt 1919 a. nr. 5661. (21460)
- Prillop, Ludvig, välja antud Roela vallavalitsuselt 1. 7. 27 a. nr. 596. (21461)
- Raagel, Feliks, välja antud Tallinna linna 1. jaoskonna politseikomissariilt 24. 9. 27 a. nr. 3989. (21462)
- Kruusenbergh, Rudolf, välja antud Viimsi vallavalitsuselt 12. 4. 27 a. nr. 272. (21463)
- Tuherm, Hugo, välja antud Tallinna linna 1. jaoskonna politseikomissariilt 22. 1. 27 a. nr. 2153. (21464)
- Kangur, Villem, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 4. 2. 24 a. nr. 3920. (21465)
- Bamberg, Natalie, välja antud Narva 1. jaoskonna politseikomissariilt 10. 2. 27 a. nr. 1406. (21466)
- Ramet, Karl, välja antud Tallinna linna 1. jaoskonna politseikomissariilt 21. 1. 27 a. nr. 2062. (21467)
- Traksen, Elmar, välja antud Võhmuta vallavalitsuselt 7. 8. 28 a. nr. 46. (21468)
- Särglepp, Villem, välja antud Tallinna linna politsei 1. jaoskonna ülemalt 7. 11. 24 a. nr. 3515. (21469)
- Suitsmart, Johan, välja antud Tallinna 1. jaoskonna politseikomissariilt 13. 10. 28 a. nr. 672. (21470)
- Peikel, Elisabeth, välja antud Tallinna 1. jaoskonna politseikomissariilt 7. 7. 26 a. nr. 870. (21471)
- Nurja, Voldemar, välja antud Tallinna 1. jaoskonna politseikomissariilt 19. 11. 28 a. nr. 888. (21472)
- Alisch, Gertrud, välja antud Tallinna linna politsei 1. jaoskonna ülemalt 4. 12. 19 a. nr. 2412. (21473)
- Palmberg, Johannes, välja antud Tallinna 1. jaoskonna politseikomissariilt 19. 4. 28 a. nr. 50. (21474)
- Saviauk, Adele, välja antud Tallinna linna politsei 1. jaoskonna ülemalt 28. 4. 24 a. nr. 2615. (21475)
- Maksan, Julius, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 21. 2. 25 a. nr. 972. (21476)
- Isok, Jüri, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 18. 5. 24 a. nr. 4245. (21477)
- Lerch, Johannes, välja antud Tallinna 3. jaoskonna politseikomissariilt 14. 6. 26 a. nr. 837. (21478)
- Lepp, Georg, välja antud Tallinna linna politsei 1. jaoskonna ülemalt 5. 5. 24 a. nr. 2655. (21479)
- Tukk, Loviise, välja antud Väana vallavalitsuselt 27. 9. 21 a. nr. 47. (21480)
- Lassur, Elfriede, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 14. 12. 23 a. nr. 2790. (21481)
- Past (Post), Herman, välja antud Tallinna linna 1. jaoskonna politseikomissariilt 21. 9. 27 a. nr. 3953. (21482)
- Arat, Richard, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 23. 3. 20 a. nr. 7940. (21483)
- Jamnes, Juuli, välja antud Albu vallavalitsuselt 1920 a. nr. 1314. (23629)

- Käo son, Johannes, välja antud Tallinna 6. jaoskonna politseikomissariilt 18. 2. 26 a. nr. 152. (21484)
- Selberg, Gustav, välja antud Nehatu vallavalitsuselt 3. 2. 20 a. nr. 174. (23621)
- Õuntok, August, välja antud Undla vallavalitsuselt 30. 9. 24 a. nr. 411. (23622)
- Mihkelson, Anton, välja antud Tallinna linna politsei ülemalt 20. 2. 20 a. nr. 10511. (23623)
- Kiisberg, Jakob, välja antud Nõmküla vallavalitsuselt 30. 12. 19 a. nr. 297. (23624)
- Mühlberg, Johannes, välja antud Lehtse vallavalitsuselt 23. 3. 22 a. nr. 55. (23625)
- Trankmann, Kaarel, välja antud Einmani vallavalitsuselt 15. 12. 19 a. nr. 9. (23626)
- Hausmann, Voldemar, välja antud Nõmküla vallavalitsuselt 8. 3. 20 a. (23627)
- Lindemann, Arved, välja antud Ambla vallavalitsuselt 16. 3. 27 a. nr. 1309. (23628)
- Rooba, Bernhard, välja antud Tapa alevivalitsuselt 24. 1. 25 a. nr. 37. (23630)
- Tamm, Olga, välja antud Tapa alevi politsei ülemalt 14. 2. 20 a. nr. 1105. (23631)
- Kaasik, Martin, välja antud Ambla vallavalitsuselt 3. 1. 20 a. nr. 156. (23632)
- Kärsin, Robert, välja antud Valga jaoskonna politseikomissariilt 14. 2. 27 a. nr. 2281. (23633)
- Niitmetts, Mihkel, välja antud Pornuse vallavalitsuselt 31. 7. 24 a. nr. 414. (23634)
- Robal, Aili, välja antud Kuksema vallavalitsuselt 24. 9. 24 a. nr. 364. (23635)
- Tinits, Richard, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 25. 7. 23 a. nr. 1194. (24180)
- Reede, Liisa, välja antud Sinalepa vallavalitsuselt 1919 a. (24181)
- Smirnov, Boris, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 5. 9. 24 a. nr. 1267. (24182)
- Iohanson, Valfried, välja antud Pärnu linna politseikomissariilt 1. 12. 27 a. nr. 1347. (24183)
- Täddre, Jüri, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 10. 3. 25 a. nr. 1153. (24184)
- Tiitso, Katta, välja antud Haljala vallavalitsuselt 26. 2. 20 a. nr. 980. (24185)
- Detlov, August, välja antud Tallinna 4. jaoskonna politseikomissariilt 26. 5. 28 a. nr. 232. (24186)
- Teras, Emma, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 7. 1. 25 a. nr. 49. (24187)
- Tunst, Aleksander, välja antud Tallinna 2. jaoskonna politseikomissariilt 7. 11. 28 a. nr. 1336. (24188)
- Toms, Paul, välja antud Varbola vallavalitsuselt 28. 6. 29 a. nr. 42. (24189)
- Lemberg, Olga, välja antud Tallinna linna politsei 1. jaoskonna ülemalt 8. 5. 22 a. nr. 12843-a. (24190)
- Piller, Selma, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 1924 a. nr. 682. (24192)
- Kondrat, Rudolf, välja antud Nõmme politsei jaoskonna ülemalt 18. 1. 23 a. nr. 33. (24193)
- Sikk, Leida, välja antud Salla vallavalitsuselt 13. 4. 28 a. nr. 1055. (24194)
- Kaiv, Vanda Mihkli tütar, välja antud Tallinna linna politsei 6. jaoskonna ülemalt 3. 4. 26 a. nr. 268. (24195)
- Koort, Helmi Hansu tütar, välja antud Tallinna 2. jaoskonna politseikomissariilt 4. 2. 30 a. nr. 1257. (24198)
- Piir, Marta Mihkli tütar, välja antud Tallinna 5. jaoskonna politseikomissariilt 7. 2. 27 a. nr. 2450. (24199)
- Adamsõn, Oskar Johani poeg, välja antud Tallinna linna 2. jaoskonna ülemalt 18. 8. 26 a. nr. 1395. (24200)
- Kusnetsov, Irma, välja antud Tallinna linna politsei 5. jaoskonna ülemalt 10. 8. 26 a. nr. 166. (25359)
- Estorn, Raissa, välja antud Kuresaare jaoskonna politseikomissariilt 21. 7. 26 a. nr. 132. (25360)
- Keffik, Agathe, välja antud Väätša vallavalitsuselt 12. 4. 26 a. nr. 159. (26361)
- Pölder, Arthur, välja antud Tallinna 5. jaoskonna politseikomissariilt 25. 11. 29 a. nr. 1236. (25362)
- Veltermann, Adu, välja antud Tallinna linna politsei ülemalt 23. 2. 20 a. nr. 12464. (25365)
- Normak, Aliide, välja antud Tallinna linna politsei 4. jaoskonna ülemalt 14. 1. 20 a. nr. 745. (25366)
- Sildnik, Amalie, välja antud Avinurme vallavalitsuselt 3. 10. 22 a. nr. 1684. (25367)
- Pokk, Karl, välja antud Narva 1. jaoskonna politseikomissariilt 15. 2. 27 a. nr. 1565. (25368)

Kask, Johannes, välja antud Tallinna linna politsei 5. jaoskonna ülemalt 22. 5. 26 a. nr. 796. (25369)
 Mets, Marie, välja antud Tallinna linna politsei 5. jaoskonna ülemalt 29. 12. 22 a. nr. 206. (25370)
 Dutshinsky, Konstantin, välja antud Tallinna 5. jaoskonna politseikomissariilt 27. 1. 27 a. nr. 2367. (25372)
 Laur, Hugo, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 26. 9. 24 a. nr. 1351. (25373)
 Rekan, Eduard, välja antud Tallinna 3. jaoskonna politseikomissariilt 5. 1. 28 a. nr. 1592. (25770)
 Kadastik, Leida, välja antud Kapu vallavalitsuselt 19. 9. 23 a. nr. 16. (25771)
 Paavel, Viktor, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 10. 4. 23 a. nr. 837. (25772)
 Eidermann, Marie, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 22. 1. 20 a. nr. 7481. (25773)
 Schmeer, Jakob, välja antud Tallinna 2. jaoskonna politseikomissariilt 2. 11. 27 a. nr. 1198. (25774)
 Fau, Luise-Sohvie, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 19. 11. 25 a. nr. 2174. (25775)
 Kalle, Voldemar, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 24. 10. 25 a. nr. 2058. (25776)
 Sooman, Salme, välja antud Varbola vallavalitsuselt 28. 7. 25 a. nr. 43. (25777)
 Vain, Elvine, välja antud Tallinna linna politsei 1. jaoskonna ülemalt 13. 1. 20 a. nr. 6776. (25778)
 Nui, Olga-Marie, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 5. 2. 25 a. nr. 484. (25780)

Muner, Karl, välja antud Raudtee politsei ülemalt. (25779)
 Kangur, Agnes, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 8. 12. 19 a. nr. 2331. (25781)
 Kuikangur, Jaan, välja antud Nehatu vallavalitsuselt 27. 2. 20 a. nr. 518. (25782)
 Savi, Hilda, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt. (25783)
 Belkin, Nikolai, välja antud Politsei peavalitsuselt 12. 12. 24 a. nr. 8737/16471. (25784)
 Geršanovitš, Gilel, välja antud Tallinna 3. jaoskonna politseikomissariilt 20. 9. 27 a. nr. 929. (25785)
 Kritt, August, välja antud Tallinna 3. jaoskonna politseikomissariilt 25. 4. 27 a. nr. 132. (25786)
 Orgen, Eduard, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 12. 12. 23 a. nr. 1953. (25787)
 Janson, Marie, välja antud Harku vallavalitsuselt 1920. a. (25788)
 Janson, Johannes, välja antud Harku vallavalitsuselt 1925 a. (25789)
 Mänd, August, välja antud Jõeletme vallavalitsuselt 1928 a. (25790)
 Kii gemägi, Anna, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 1919 a. nr. 937. (25791)
 Kebinau, Alfred, välja antud Saue vallavalitsuselt 13. 11. 28 a. nr. 1150. (25792)
 Kaska, Oskar, välja antud Rakvere politsei ülemalt 25. 2. 24 a. nr. 906. (25793)
 Kattel, Elmar, välja antud Võtikvere vallavalitsuselt 1923 a. (25794)
 Blaufeldt, Alma, välja antud Tallinna 2. jaoskonna politseikomissariilt 22. 4. 27 a. nr. 76. (25795)

A/s OSKAR KILGAS, trikoo-, pitsi- ja sukavabrik
 Tallinn, Volta tän. nr. 3.

Vabrik valmistab kõrges headuses:

sukki, sokke, lastesukki, trikood, pitse, paelu, laudlinu, spordiülikondi, siidi, poolsiidi ja villaseid kleidi-, pesu- ja voodririideid Serge, Crepeline, ripsi, tafti, Shoti tafti, Crepe satini, Crepe de Chine, dekoratsiooniriidet, mööbliriidet, Veloutini, Milanaise jne. jne.

Kaubad varustatud vabriku märgiga ja saadaval üle maa.